

Voto

Bij DWB gaan ze prat op het ontdekken van nieuw talent, En die mogen dan uren op de stoel voor een portret van Anne van Herreweghen. Zo hebben ze er sedert kort een bescheiden Spanjaard bij, een zekere Dali. Maar als zijn schrijversroom een even kort leven zou beschoren zijn als zijn snor, dan heeft Anne zijn boek toch niet goed gelezen. Meer talent op p.13

Helden moeten herkenbaar zijn. Dat weten we al lang op Veto, daarom dragen wij een uniform. Kwestie van persoonlijkheid te laten zien. Ook de striptekenaars hebben dat begrepen, dat weten we nog van toen we in die fraaie boekjes lazen. Nu zijn we er te groot voor geworden, en daarom lezen we DWB, Janssens en Janssens? Nee, die lijken er niet op. Meer heldendom op p.6

In de 14de of 15 eeuw of zo, kende Europa een Renaissance. Aldus onze rektor tijdens zijn openingstoespraak op de Medikabeurs. Maar ook korte tijd na het jaar duizend was er reeds sprake van een renaissance, alzet tenminste als je rekent in termen van lange tijd. Immers, vervolgt onze rektor in zijn toch wel opgemerkte toespraak, ongeveer in dat jaar werd hier in Leuven de eerste niersteenverwijzelaar in dienst genomen, of was het nu weer een stetoskoop, of een nieuwe rektor. Nu geraken we ook de kluts kwijt. Effe kijken op pagina 15.

Je hebt helden en je hebt de rest. Helden vallen op door hun peperkoeken hart of hun edelmoed. De rest moet opvallen door nu en dan eens ergens een artikel over te schrijven, en daar dan de voorpagina's van de kranten mee te halen. Er is duidelijk sprake van elitarisering van de rest. Meer niets bijzonders van Delecock op p.3

STUDENTENWEEKBLAD VAN DE LEUVENSE OVERKOEPELENDE KRINGORGANISATIE - JAARGANG 16, 1989-1990, NUMMER 15, MAANDAG 15 JANUARI 1990

POK-voorzitter Germaanse neemt ontslag

Signaal van onvrede met Plan Dillemans

Het Plan Dillemans beleeft een cruciale fase. Niemand betwist dat het in theorie heel mooi oogt. De praktische realisatie echter, waar nu in alle fakulteiten volop aan gewerkt wordt, loopt niet van een leien dakje. De filosofen hebben hard op de tafel geslagen: de lineaire afname van het aantal contacturen blijkt met zich mee te brengen, dat de filosofie er in zowat alle richtingen op achteruit gaat. Ook de germanisten zijn sceptisch. In 1987 hebben zij tijdens hun zogenaamde 'konklaaf van Grimbergen' al 27 semesteruren bespaard, in de hoop 'er vanaf te zijn'. Met de rationalisatie wil de Fakulteitsraad van L&W nu nog eens minimum 16 uren zien verdwijnen. Dat is niet helemaal naar de zin van de POK-Germaanse. Bij wijze van signaal heeft voorzitter Karel Porteman afgelopen donderdag dan ook ontslag genomen.

Het Plan Dillemans wil het hele onderwijsaanbod aan deze universiteit, zoals dat heet, "rationaliseren". In alle richtingen zullen vakken moeten worden gereduceerd, samengevoegd met andere, of gewoonweg geschrapt. De studenten zullen dan meer tijd hebben voor 'persoonlijke vorming', de professoren zullen meer aan wetenschappelijk onderzoek kunnen doen.

Komt daarmee het nivo van de opleidingen niet in het gedrang? Bij de germanisten is men alvast die mening toegedaan. In december stelde de POK-Germaanse voor, bijna niets uit het curriculum te schrappen, en dat terwijl de Fakulteitsraad om een reductie van tweeëntwintig uur gevraagd had. Op het Fakultetsburo werd het voorstel dan ook weinig gunstig onthaald. Het Buro bracht een aantal wijzigingen aan. Dat (vernieuwde) voorstel kwam enkele dagen later op de Fakulteitsraad terecht. De germanisten konden zich niet neerleggen bij de aangebrachte reductie, en verkregen dat de zaak terug naar de POK ging. Die zou een nieuw voorstel

formuleren, mét een minimumreductie van zestien semesteruren.

Zwart

Afgelopen donderdag vond dan de POK-Germaanse plaats, die de kurrikula moest afslanken. Van de taalkundige kolleges, zo gaat het voorstel, worden er acht tweejaarlijks gemaakt. In het aanbod aan letterkundige kolleges worden twee vakken geschrapt, en worden er drie tweejaarlijks gemaakt. Dat levert een reductie van dertien uur op. Dat is nog altijd drie uren beneden het door de Fakulteit vooropgestelde minimum. Zowel Porteman als Willy Smedts, de sekretaris van de POK, verwachten dat de Fakulteitsraad die uren zelf uit de kurrikula zal schrappen.

Zelfs met een reductie van zestien uren zit Germaanse nog altijd boven de norm die door het Plan Dillemans wordt vooropgesteld (tien vakken), maar, zo zegt Smedts, "Germaanse is een richting die drie talen én drie literaturen aanbiedt, waarvan de studenten er twee kiezen. Het Plan Dillemans wil de studenten algemeen vormen: je mag geen reductie doorvoeren in de niet-richtingspecifieke vakken. Er moeten dus germanistische kolleges worden geschrapt."

Hoe ver kun je daarin gaan? Smedts heeft zich bijvoorbeeld altijd verzet tegen de regeling, dat de oefeningen bij de kolleges officieel worden geschrapt (ze verdwijnen dan uit de kollegeroosters), maar in de praktijk toch nog gegeven worden. De facto kunnen die oefeningen immers niet uit de opleiding verdwijnen. "Op die manier zou een situatie ontstaan," zo zegt Smedts, "waarin de germanisten geen vreemde talen meer studeren, maar enkel theorie omtrent die talen." Die regeling komt er waarschijnlijk toch: de germanisten krijgen oefeningen "in het zwart".

In verband met de onwil om op vakken te besparen heeft de Fakulteit al heel wat kritiek op Germaanse uitgeoefend. "Vanuit de Fakulteit doet men alsof wij geen moeite doen," zegt Porteman. "Men vergeet daarbij dat wij in 1987 al 27 uren hebben ingeleverd, en dat Germaanse meer afstudeerichtingen

Vervolg op pagina 15

BELGIE - Over 'Het Belgisch labyrint', de onderhand bekende mini-bestseller en eindejaarsaanbieding van 1989, van dichter en journalist Geert Van Istendael, hadden wij een gesprek met de auteur. Deze week over de taal van België, volgende week over het politieke gekrakeel. (Foto Hendrik Delagrangé)

Op zoek naar een nieuwe rektor

De strijd kan eindelijk losbarsten

Dit jaar wordt belangrijk voor de KU Leuven. In mei wordt namelijk een nieuwe rektor verkozen, die de volgende vijf jaar de leiding van de universiteit op zich zal nemen. Tot nu toe is het bijzonder stil gebleven rond de rektorverkiezingen, maar vanaf deze week maandag beginnen de eerste procedures te lopen. Akademische Raad keurt dan het kiesreglement en de lijst van kiesgerechtigden goed, en stelt meteen ook een toezichtcommissie samen. Vanaf dan kunnen kandidaat-rectoren zich bekendmaken. Ten laatste half april moeten alle kandidaturen op het rektorat binnengelopen zijn. En dan kan de strijd om de opvolging van de huidige rektor, professor Roger Dillemans, definitief losbarsten.

Rektor Dillemans is in september 1985 verkozen. De verkiezingen van toen vonden een jaar vroeger plaats dan gepland. Oorzaak daarvan was het plotse overlijden van de vorige rektor, Piet De Somer, op 17 juni 1985. Tijdens de zomervakantie haalde Dillemans het van professor De Meester uit de fakulteit Toegepaste Wetenschappen en van de professoren Pinnoy en De Brock uit de fakulteit Letteren en Wijsbegeerte.

Boter

Ondertussen heeft rektor Dillemans er bijna vijf jaar opzitten en wordt het tijd voor nieuwe verkiezingen. In tegenstelling tot bijvoorbeeld de VUB, waar er om de twee jaar verkiezingen zijn, gebeurt dat in Leuven maar om de vijf

dan ook moeilijk overschat worden. Toch is de inspraak vanwege "de universitaire gemeenschap" erg beperkt. Hoewel er aan de KU Leuven zo'n 23.000 studenten studeren en er ongeveer 10.000 mensen tewerkgesteld worden, zijn er maar iets meer dan 1000 stemgerechtigden. Praktisch niemand van het zogenaamde administratief en technisch personeel (ATP) mag aan de verkiezingen deelnemen. Voor de studenten en de assistenten zijn de afgevaardigden in de fakulteitsraden en in de Akademische Raad stemgerechtigd. In 1985 hebben er zo'n 95 studenten een stem uitgebracht, ook dit jaar zal een 10% van de stemmen naar studenten gaan. De andere stemmen gaan naar het akademisch personeel, de profen dus. In het reglement is vastgelegd dat zij over minstens 3/5 van de stemmen beschikken.

Het zijn trouwens ook enkel leden van het full-time academisch personeel die zich kandidaat kunnen stellen voor de post van rektor. Daarvoor hebben ze wel eerst dertig handtekeningen nodig van stemgerechtigde personen: tien uit Humane, tien uit Eksakte en tien uit Biomedische Wetenschappen. Omdat de lijst van kiesgerechtigden pas deze week, op maandag 15 januari, goedgekeurd wordt, zijn er op dit moment uiteraard nog geen kandidaten bekend. Toch kan je al van één iemand met relatief grote zekerheid zeggen dat hij kandidaat zal zijn: de huidige rektor, Roger Dillemans.

Springplank

Dillemans ontplooft vooral het laatste jaar een merkwaardige activiteit. Zijn

SORA 25 JAAR

WEET GE 'T NOG,
HAAAA, TOEN ZE INEENS
HET INSCHRIJVINGSGELD
VEADUBBELDEN... HOHOHO...
EN TOEN ZE DE
ROMAIN DOOFESCHOTEN
HADDEN... HAAA...

LEZERS BRIEVEN

Alle lezersreacties kunnen bezorgd worden op het redaktiesekretariaat in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven.

De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuvense (studenten)actualiteit. Anonieme brieven komen nooit in aanmerking: de schrijver moet steeds naam, studiejahr en adres bekendmaken. Slechts uitzonderlijk, en na uitdrukkelijk en gemotiveerd verzoek, kunnen ze weggelaten worden in Veto.

Brieven die langer zijn dan 35 regels van 68 aanslagen (spaties inbegrepen); dit komt overeen met ±1,5 getikte blz. met dubbele interlinie) worden in principe ingekort. De redactie behoudt zich het recht voor brieven niet te plaatsen.

Alma

Alman help!

1. Je wordt veel te duur, niet alleen door de laatste prijsstijgingen, maar ook in de differentiatie van het aanbod zit een verdomde prijsverhoging. Een dagelijks voorbeeld: spaghetti: 70, alternatief: 74, twee gewone schotels aan 84 en dan nog 5 schotels aan 111! Die laatste kan ik niet meer betalen.

2. Ondanks dat zitten de Alma's vol op het piekuur en is het 10, 15, 20, 25 minuten file-staan elke dag! Toch werd een opspijzing van de uurroosters niet goedgekeurd.

Sedes Sapentiae? Tenzij, oh nee, morbiede Alman, je bent wel slim, en cynisch: een voldoende prijsverhoging lost het geldprobleem op en tegelijk punt 2.

...Help!

Naam en adres bij de redactie bekend

PLAN DILLEMANS DRIJFT TEGEN- KANDIDATEN TOT DE WANHOOP

vindt de eerste kiesronde plaats. Eventueel volgt er nog een tweede en een derde ronde. Is er dan nog niemand verkozen, dan beslist de Akademische Raad. Om alles zo eindelijk mogelijk te laten verlopen, is er voor die kiesverrichtingen een ingewikkelde procedure gekreefd. In principe komt die erop neer dat een kandidaat de absolute meerderheid moet halen. De slechtst geplaatste kandidaten vallen af na elke ronde. De kandidaat die het uiteindelijk haalt, moet dan nog één hindernis overbruggen: hij moet de goedkeuring krijgen van de Inrichtende Overheid (de bisschoppen en enkele leken). Als die de kandidaat weigeren, kan alles van vooraf aan beginnen. In het verleden heeft dat echter nooit tot problemen geleid, onder andere omdat de bisschoppen zich de laatste jaren niet (of niet merkbaar) mengen in de autonomie van de universiteit.

kiesreglement bepaalt namelijk dat de verkiezingen "waardig" moeten verlopen. En verder: "Verkiezingen voor het mandaat van rektor zijn een universitaire gebeuren dat moet overeenstemmen met de hoge intellectuele en academische status van de universiteit. Van de kandidaten wordt verwacht dat zij zich onthouden van publicitaire campagnes, niet-inhoudelijke argumenten en alles wat de sereniteit en de waardigheid van dit kiesgebeuren kan verstoren."

Boekjes

Omdat de campagne in 1981 nogal bitsig en met veel publiciteit gevoerd was, besliste men in 1985 dit artikel zelfs zo te specificeren dat de rektor-kandidaten geen interviews meer mochten toestaan. Het gevolg was uiteraard dat er bijzonder weinig informatie naar het studentenpubliek toegevoerd werd. De hoofd-directeur van het rektorat, Frans Van Nieuwenhoven, die zowat de leiding heeft over het hele gebeuren, antwoordde op onze vraag naar interviews lakoniek dat "in het artikel niet staat dat er geen interviews afgenomen mogen worden." Dit jaar zal 'de universitaire gemeenschap' dus hopelijk ruim geïnformeerd worden.

Erik Paredis

Kalafon

Veto
's Meiersstraat 5
3000 Leuven
(016/22.44.38)

Jaargang 16
nr. 15
15 januari 1990

Ver. uitg. Walter Pauli,
's Meiersstraat 5, Leuven
Hoofdredactie: **Johan Reyniers**
Redaktiesekretaris: **Walter Pauli**
Redactie:
Koen Hendrickx, Luc Janssens, Erik Paredis, Walter Pauli, Johan Reyniers, Jan Van der Linden, Tine Van Heesvelde, Stef Wauters
Doka:
Hendrik Delagrangue, Marie-Christine Rondou
Tekeningen: **Arnulph**
Layout en vormgeving:
Donatienne Brasseur, Koen Hendrickx, Luc Janssens, Erik Paredis, Walter Pauli, Johan Reyniers, Ronny Tielen, Jan Van der Linden, Stef Wauters
Medewerkers:
Sigrid Bousset, Filip De Keuckelere, Paul Demets, Benoit Lannoo, Hilde Lenie, Bart Pinceel, Piet Schreurs, Ronny Tielen
Eindredactie:
Koen Hendrickx en Johan Reyniers

Zetwerk en publiciteit
Alfaset Leuven (016/22.04.66)
Drukkerij **Rotatyp Brussel**
Oplage **9000** exemplaren
ISSN-nummer **0773-5162**
Abonnementen
Studenten: 250,-; niet-studenten: 300,-; steun vanaf 600,-; over te schrijven op rek. nr. 001-0959719-77
Agenda en Ad Valvas
ten laatste vrijdag voor verschijnen om 18.00 uur op het redactieadres bezorgen
Redactievergadering
iedere vrijdagmiddag om 15.00 u

Rektorverkiezingen

grootst opgezet plan - ondertussen bekend als 'het plan Dillemans' - om het onderwijs aan de KU Leuven grondig te hervormen, heeft niet alleen binnen de universiteit heel wat discussie losgeweekt. De laatste maanden haalt het ook voortdurend de pers, zowel kranten, radio als TV. Uiteraard lanceer je zo'n plan niet in het laatste jaar van je rektorschap om het dan half voltooid achter te laten. Elk verstandig politicus gebruikt een ambitieus opgezette onderneming juist als springplank voor een volgende ambtstermijn. In 1985 kwam Kringsraad al tot de konklusie dat Dillemans "de meest politieke" was van de twaalf rektor-kandidaten, en na vijf jaar rektor spelen zal hij dat nog wel aangescerpt hebben.

Germaanse filologie, professor Portemans (zie pag. 1), en het verzet binnen het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte tegen de plannen van de rektor.

En dan zijn er natuurlijk nog de andere rektor-kandidaten. De laatste maanden is zowat het halve professorenkorps al genoemd als mogelijke toekomstige rektor. Alles blijft voorlopig nog bij geruchten, hoewel het opvalt dat de naam van professor Rik Casteels, dekaan van Geneeskunde, regelmatig terugkeert. Misschien steunt dat gedeeltelijk op het feit dat de professoren van Geneeskunde zo'n belangrijk deel van het kiespubliek uitmaken. De kandidaat die de steun van de geneeheren krijgt, heeft al een belangrijke voorsprong op zijn rivalen. De vroegere rektor De Somer kwam trouwens uit Geneeskunde.

Val

Wie het uiteindelijk officieel worden, blijft nog afwachten tot half april. Dan wordt de definitieve lijst met kandidaten opgemaakt. De eerste helft van mei

Dossier

Een toezichtcommissie van Akademische Raad, waarvan ook één studentvertegenwoordiger deel uitmaakt, controleert of de kiesprocedure reglementair verloopt. Zij moeten onder andere in de gaten houden of de 'erekode' wel gerespecteerd wordt. Het

VOLGENDE WEEK OPNIEUW HIW

MAANDAG

- 20.00 u **SYMPOSIUM** Het Japansymposium van het VTK, de kring van de ingenieurs, in lok. Onderwijs & Navorsing op Gasthuisberg, org. VTK.
- 20.30 u **TEATER** Jan Decorté & cie speelt 'Naar Vulcania', het derde deel van Decortés Aids-trilogie, en absoluut niet de moeite waard (je avond wordt vermeuk), in de stadsschouwburg, ink. 200/250, org. Stuc/CC Leuven.
- 20.30 u **SAMENKOMST** van het Goeie Spoor de homo-en lesbijongeren van de Roze drempl, dit keer over en met heterovrienden, in het JAC, Amerikalaan 3.
- 20.30 u **FILM** Bird Now (België, Marc Huraux), over de zwarte jazz-saxofonist Charlie 'Bird' Parker, die leefde in Chicago, in de tijd van rassenscheiding, drugs en drank, in 1 Stuc, ink. 80/100, org. Stuc
- 23.00 u **FILM** Bird Now (België, Marc Huraux), over de zwarte jazz-saxofonist Charlie 'Bird' Parker, in 1 Stuc, ink. 80/100, org. Stuc

Leuven werkt mee aan het vredeselland in Rwanda, deze week. Je komt de medewerkers tegen in de Alma, maar bijvoorbeeld ook in L&W. Hou je ogen open.

DINSDAG

- 20.00 u **LEZING** Erik Spinoy over 'De derde reus', Paul van Ostaijen, in de reeks 'Brekende Spiegels' over de beeldverandering in de Nederlandse literatuur, in de Bondgenotenlaan 31, ink. gratis, org. Afdeling Nederlandse Literatuur en Volkskunde van de KU Leuven.
- 20.30 u **FILM** een selectie van Britse experimentele Films, in 1 Stuc, ink. 120/150, org. Stuc

WOENSDAG

- 13.00 u **KULTUUR** De dichter Herman De Coninck leest voor uit eigen werk in de proklamatiezaal van het Arenbergkasteel, ink. gratis, org. Kultuurcommissie
- 20.00 u **KONFERENTIE** Geloof in Europa door Mgr. Godfried Danneels in de Grote Aula, org. UP en Europakring.
- 20.00 u **FILM** Vivre sa vie (Jean-Luc Godard), over een vrouw die wegens geldgebrek terecht komt in de prostitutie en na vele omwegen gedood wordt, in 1 Studioke, Brabantconstr. 25, org. DAF
- 20.30 u **FILM** La Bande des Quatre (Jacques Rivette), waarin vier meisjes een theaterkursus volgen totdat die intrigerende vreemdeling opduikt, in 1 Stuc, ink. 80/100, org. Stuc
- 24.00 u **FILM** Vivre sa vie (Jean-Luc Godard), in 1 Studioke, Brabantconstr. 25, org. DAF

AGENDA VAN MAANDAG 15/1 TOT MAANDAG 22/1

DONDERDAG

- 20.30 u **FILM** La Bande des Quatre (Jacques Rivette), waarin vier meisjes een theaterkursus volgen totdat die intrigerende vreemdeling opduikt, in 1 Stuc, ink. 80/100, org. Stuc

VRIJDAG

- 20.30 u **FILM** La Bande des Quatre (Jacques Rivette), in 1 Stuc, ink. 80/100, org. Stuc

ZATERDAG

- 09.00 u **INFO** Sollicitatie-trainingen: deze keer over de Verhandeling, in Kollege de Valk, Tiensestraat 41, lok. 01.25, inschrijvingsgeld 200 fr., org. Coördinatiecomité plaatsingshulp.
- 20.00 u **KULTUUR** Muziek en Poëzie: kralles van de door het Europees Poëziefestival bekroonde composities mmv. BRT-koor olv. Vic Nees in de St-Jan-de-Doper-kerk.

ZONDAG

- 10.00 u **UNIVERSITAIRE BEZINNINGEN** M. Moors over 'De God van de Filosofen en de God, Vader van Jezus Christus', in Waversebaan 220, Heverlee, bij de Paters Jezuiten.

MAANDAG

- 20.30 u **FILM** Elvire Jouvett '40 (Benoit Jacquot), een film over akteren, waarin 3 akteurs "Don Juan" van Molière repeteren, in 1 Stuc, ink. 80/100, org. Stuc
- 23.00 u **FILM** Elvire Jouvett '40 (Benoit Jacquot), in 1 Stuc, ink. 80/100, org. Stuc

TENTOONSTELLINGEN

- © **SCHRIJVERS** 100 schrijversportretten door Anne van Herreweghen, tot 20 januari in de fakulteit L&W, Bijde Inkomstr. 21, ink. gratis.
- © **VROUWEN** Een eigen engagement in de vrouwenbeweging, met Louise Van Den Plas en Maria Baers, tot 31 januari in de centrale bib, aan het Ladeuzeplein, ink. gratis.
- © **JOHAN CRETEN** Tot 18 februari in Transit, Tiensevest 39, Kessel-Lo.

PSYCHOLOGISCHE KRING

- Di 16/1: Optreden van Surprise Act en de Sleeve Cutters, in de Shrink, ink. gratis.
- Wo 17/1 om 21.00 u: RvB van de vzw Psychologie, in het Kringsloak.
- Do 18/1 om 21.00 u: Pre-partieels-party (PPP - deel 1), in de Shrink.

HISTORIA

- Di 16/1 om 19.00 u: Videomania "Rusland en de USSR: de tijd van de revolutie (14-41)", in de Justus Lipsiuszaal.
- Wo 17/1 om 22.00 u: Volley 2K-1LB en 1LA-Ass.
- Do 18/1 om 21.00 u: Danskursus in het Arenberginstituut.
- T-shirts: bijbestellen kan tot do 18/1.

LBK

- FEESTWEEK** Ma 15/1 om 20.00 u: Kantus in de Gnorgl.
- Di 16/1 om 20.30 u: Bierproefavond in de Gnorgl.
- Wo 17/1: Proffentapavond (minstens 12 proffen tappen uw pintje), in de Gnorgl.
- Do 18/1: Westparty in de Gnorgl, cowboy/indiaan-kostuum verplicht.

VRG

- Ma 15/1 om 21.00 u: Optreden Jawadde, in het HDR.

GERMANIA

- Ma 15/1 om 20.00 u: Voorbereiding feestweek, in de permanente. Allen daarheen.
- Samen met Romania: Di 16/1 om 20.00 u: RORA in de praatkamer, Fak L&W, ink. gratis.

POLITIKA

- Di 16/1 om 20.00 u: SOFA (o.a. rationalisatie) in Politika-sekretariaat.

WINA

- Wo 17/1 om 22.00 u: Optreden van Rock 'n roll band Franky & the Rednecks, in de RC-bar.

VTK

- Ma 15/1 om 20.00 u: Japan-symposium, in Onderwijs & navorsing, op Gasthuisberg.

De smalle grens
tussen wetenschap en interpretatie

Het grote ongelijk van Herman Deleack

Zo te zien is er, wat de democratisering van het Universitair Onderwijs betreft, geen reden tot juichen. Het lijkt mij dan ook meer dan geboden dat de discussie hieromtrent opnieuw geopend wordt, aldus rektor Dilemans bij de opening van het academiejaar '86-'87. Dat debat is er eigenlijk nooit gekomen. Sociale Raad heeft lange tijd haast als enige gepreekt dat de democratisering achteruit gaat. Beleidsmensen drukten wel mondeling hun bezorgdheid uit, maar concrete beleidsoplossingen zijn er nooit gekomen. Tot plots vorige week een "mediabom" losbarste: professor Herman Deleack schrijft een artikel 'Blijvende ongelijkheden in het onderwijs: tien jaar later' in het ACW-blad 'De Gids op Maatschappelijk Gebied'. Hierin wordt benadrukt dat de democratisering van het hoger onderwijs tot stilstaan achteruitgaat. Plots spreekt iedereen erover. Merkwaardig.

Mediabelangstelling voor Deleack is er immers genoeg: het konfrontatiedebat van de Zevende Dag was helemaal aan 'hem' gewijd, De Morgen schreef een 'Focus' van vier pagina's vol, en zowel Paul Goossens van 'De Morgen' als Hugo De Ridder van 'De Standaard' wijdten hun hoofdartikel aan Deleack.

Zijn boodschap is immers verontwaardigd, laat daarover geen twijfel bestaan. Deleack toont aan dat vele begaafde jongeren uit de lagere klassen niet aan de universiteit geraken. "Kinderen van bedienden nemen voor 98% deel aan het secundair onderwijs, voor 23% aan het Hobu (Hoger Onderwijs Buiten de Universiteit) en voor 18% aan het Uho (Universitair Hoger Onderwijs). Voor de groep van de hogere bedienden en de kaders is de situatie precies omgekeerd: van de honderd kinderen beneden de 25 jaar nemen praktisch allen deel aan het secundair onderwijs, 27% aan het Hobu en 41% aan het Uho" (Deleack, pag. 1120). Deleack heeft het in deze passage dan nog alleen over de bedienden, en niet over bijvoorbeeld de arbeiders. Daar zijn de getallen nog meer verontwaardig: slechts 3% van de kinderen ongeschoolde arbeiders studeert aan het Uho en 6% aan het Hobu. Bij de geschoolde arbeiders worden dat respectievelijk 10% en 5%. Dat deze discrepantie niet aan intelligentie te wijten is, heeft de wetenschap reeds lang uitgewezen.

Kinderen uit lagere klassen komen duidelijk meer in het Hobu terecht dan aan de universiteiten. Bovendien geraken ze aan de universiteiten ook niet 'zomaar overal': "In het Uho kennen bepaalde fakulteiten (geneeskunde, toegepaste wetenschappen en rechten) een duidelijke oververtegenwoordiging van hogere socio-professionele categorieën, en andere (godsdienstwetenschappen, wetenschappen, psychologie en pedagogie) een oververtegenwoordiging van lagere socio-professionele groepen" (Deleack, p. 1126).

Bovendien slagen studenten uit lagere socio-economische klassen niet zo dikwijls aan de universiteit als die uit hogere klassen. In het Hobu valt ook dit onderscheid grotereels weg. Opvallend is wel het gedrag na een mislukking: studenten uit hogere categorieën stoppen, studenten uit lagere categorieën stoppen of vatten een andere - gemakkelijkere, kortere - richting aan. Kortom, er bestaat in Vlaanderen een enorme *implicite discriminatie* op het gebied van onderwijs.

Het merkwaardige is echter dat gelijkaardige cijfers al minstens vijf jaar - en eigenlijk al een stuk langer - bekend zijn. Professor Ivan De Lannoo van Sociale Wetenschappen houdt zich bijvoorbeeld al meer dan twintig jaar bezig met de cijfers over de Leuvense studentenpopulatie. Reeds in 1977 stelde hij in het tijdschrift 'Politica' de vraag: "Kan de nu terugropende participatie uit het lager socio-professioneel nivo geïnterpreteerd worden als een failliet van de democratiserende maatregelen (studiebeurzen, studietoelagen, uitbreiding van het stelsel van kinderbijlagen, omniavalentie van de diploma's van het hoger middelbaar onderwijs, het terugbrengen van het

inschrijvingsgeld tot een symbolische bijlage enz.) (...)"

Vijf jaar later, in 1982, schreef De Lannoo: "Over gans de periode gezien is de sociale herkomststructuur van de mannelijke studenten elitaïder geworden. Deze evolutie voltrekt zich bijna geruisloos: d.w.z. men moet de opbouw van meer van elkaar verwijderde jaren met elkaar vergelijken om een duidelijk evolutiebeeld te zien. Daarenboven is de evolutie systematisch en praktisch ononderbroken". Met andere woorden: dezelfde vaststellingen en konklusies als Deleack nu brengt.

Men zou natuurlijk kunnen opwerpen dat zo iets niet terzake is, omdat Deleack recente cijfers en inzichten brengt. Tussen 1982 en 1990 staat de wereld immers niet stil. Dat is ook niet waar. Het onderzoek van Deleack gebruikt gegevens uit 1985. Die gegevens waren, voor Leuven tenminste, ook reeds jarenlang gepubliceerd. Prof. Lammertijn van Sociale Wetenschappen publiceerde in 1987 als eerste aflevering van 'Leuvense

Deleack versus Lammertijn

Minder perskontakten, maar eerlijker en beter

Het rapport van professor Deleack mag dan al ruimschoots de media hebben gehaald, wij geven nog steeds de voorkeur aan het rapport dat onder leiding van Deleack's kollega professor Lammertijn tot stand is gekomen in 1986. Een argumentatie, een apologie.

Wat feitelijke gegevens betreft, komt de studie van Lammertijn (die overigens stukken beter gedokumenteerde is dan die van Deleack) van vier jaar terug zelfs niet verouderd over in vergelijking met het huidige werkstuk. Deleack baseert zich immers op materiaal uit 1985, Lammertijn op gegevens uit '84-'85: daar zit niet zoveel verschil tussen. Hun analyse is ook grotereels dezelfde: de democratisering stagneert niet alleen, maar loopt zelfs terug. Op gebied van studiebeurzen zijn zowel Lammertijn als Deleack voorstander van de hervorming van '83 (doorgevoerd op voorstel van Deleack), toen meer aandacht aan de lagere inkomens werd besteed.

Kristen-demokraat

Lammertijn en Deleack formuleren wel fundamenteel andere 'oplossingen en oorzaken' voor de kwijnende democratisering. Volgens Deleack is alles voornamelijk te wijten aan socio-kulturele factoren, volgens Lammertijn moet men rekening houden met een complexe veelheid van factoren. Lammertijn vindt meer sociaal-economische gelijkheid eveneens nodig, en heeft het ook over "studietoelagen en de sociale gelden voor voorzieningen aan de universiteiten." Deleack stelde in "De Zevende

Perspectieven" "Sociale ongelijkheid en universiteit". Dit artikel was een geredigeerde versie van het eindverslag van de door rektor Dilemans opgerichte denkgroep 'Bevordering van sociaal-kulturele gelijkheid van kansen', waarvan Lammertijn voorzitter was. Deleack put vandaag overigens overvloedig uit de gegevens van Lammertijn.

Het enige nieuwe aan het 'onderzoek' van Deleack is dat zijn cijfers betrekking hebben op heel Vlaanderen, Uho en Hobu samen. De gegevens van De Lannoo en Lammertijn sloegen enkel op de KU Leuven. Voor de rest prefereren we het werk van Lammertijn uit '86 (zie het huidige opstel van Deleack boven te kader).

We kunnen echter absoluut niet meer met Deleack akkoord gaan als hij zoekt naar oorzaken van die achteruitgang, of oplossingen suggereert. Als een rode draad loopt door zijn rapport de filosofie "niet de financiële, maar wel de socio-kulturele drempels zijn bepalend". In het BRT-programma 'De Zevende Dag'

verkondigde hij dit standpunt, eveneens in een interview in De Morgen. Waar haalt Deleack dit standpunt? Wij hebben hierover nergens enige vorm van onderzoek aangetroffen in zijn rapport. Trouwens, socio-kulturele klassen en financieel inkomens hangen doorgaans vrij nauw samen. Zonder *serius* onderzoek kan onmogelijk uitgemaakt worden wanneer het ene, dan wel het andere element doorweegt. Deleack's uitspraken hebben dus niets met wetenschap, maar integendeel alles met persoonlijke interpretatie te maken. Die neemt iedereen de beste voor wat hij waard is: de partikuliere mening van een privepersoon.

Hoe anders moeten we uitspraken inschatten als "Vaak wordt aan de universiteit gestudeerd omdat men weet wat anders doen. Men kiest een richting omdat men bogot niet zo weten welke andere te nemen. En als men gebuisd wordt, dan doet men gewoon zijn jaar opnieuw, zonder hard te werken hoor. Er wordt tegenwoordig minder en minder

geweend na mislukte te zijn in het eerste jaar" (interview De Morgen 8 januari). Zo'n uitspraak horen niet thuis in een academisch discours.

Andere onderzoeken stellen Deleack dan weer in het ongelijk. Het onderzoek van het Hoger Instituut voor de Arbeid uit 1987 naar de studietoekop van studenten, bijvoorbeeld. Ides Nicaise berekent in dat rapport door middel van wiskundige modellen dat, indien de beurzen zeer fors zouden stijgen, de participatie van lagere klassen sterk zou toenemen. Met andere woorden: een *louter financiële maatregel* zou de democratisering van het onderwijs al een goed stuk verder helpen.

Deleack geeft zo trouwens impliciet het failliet toe van zijn eigen theorie. Wat formuleert hij immers zelf als mogelijke oplossingen om de democratisering aan te zwengelen? Wel: een aanpassing van het beurzenstelsel, een financiële maatregel dus. In deze passage gaat Deleack af.

Walter Pauli

(Foto Geert Borgers)

sibiliteit, bedreiging van de arbeidsstatuten... aan de orde van de dag zijn, heeft het erg moeilijk met het gelijkheidsdeaal. (...) Er bestaat, zo wordt betoogd, al een substantiële mate van gelijkheid en een verdere reductie van de sociale ongelijkheid zou desastreuze gevolgen hebben voor de vele andere maatschappelijke objectieven zoals diversiteit, economische groei, vrijheid enz... Een tweede stelling gaat nog een stap verder: de huidige ongelijkheidsstructuur is in wezen rechtvaardig, de mensen verdienen het inkomen dat zij verdienen, zij hebben hun situatie aan zichzelf te wijten...

"De twee visies op deze ongelijkheidsideologie laten ook ons tema niet ongemoeid. Ook hier worden de diverse aspecten van de sociale ongelijkheid in relatie tot het universitair onderwijs in individuele termen (in termen van genetisch bepaalde aanleg en intelligentie, in termen van individuele inzet...) geduid. Van sociale ongelijkheden worden natuurlijke ongelijkheden gemaakt: sociaal geproduceerde verschillen worden gereduceerd tot verschillen "tout court". Op die wijze wordt het probleem, zoals dat heet, gedoesocialiseerd, genaturaliseerd... Voorzover dit soort definities de bovenhand haalt, is het sociaal probleem geen probleem meer, is het niet langer een sociaal onrechtvaardige toestand en hoeft er van beleidswege geen bijzondere aandacht naar uit te gaan."

Lammertijn kadert zijn rapport 'Sociale ongelijkheid en universiteit' dus in een breed sociaal kader. Deleack doet dit niet. Waar Lammertijn (in 1986, tijdens Martens-Verhofstadt) radicaal sociale taal gebruikte, heeft Deleack in deze periode stilzwijgend de besparingen in het onderwijs mee goedgekeurd. 'Open' is anders. Het heeft iets weg van bokskampioen Sugar Ray Leonard, die voorstelt om een kafee-discussie buiten af te ronden met de vuist: "Eerlijk en fair". Zonder zijn opposant te vermelden dat hij met Sugar te maken heeft. Dat zal die later wel merken.

Walter Pauli

Dag' expliciet: "Wij moeten niet meer praten over restaurants voor studenten." Dit is merkwaardig: beide wetenschappers betwisten de feiten haast niet, maar blijkaar wel de achtergrond. Hoe kan zo'n verschil verklaard worden?

Een discussie over democratisering van het onderwijs - ook een wetenschappelijke discussie - heeft volgens ons *alles* te maken met maatschappijvisie. Een liberaal kijkt fundamenteel anders tegen de zaken aan dan een socialist (zonder te beweren dat Deleack liberaal zou zijn, of Lammertijn socialist). Beiden zullen dezelfde realia gebruiken, maar ze anders interpreteren. De maatschappijvisie van Deleack komt in het hele rapport - en ook grotereels in de berichtgeving erover - niet ter sprake.

In 'De Zevende Dag' wist presenter Tony Van den Bossche handig te verbergen dat Deleack jarenlang CVP-senator was. Hetzelfde voor Hugo De Ridder in De Standaard, die dit feit 'vergeet'. Alleen in De Morgen wordt hieraan aandacht besteed. Nu heeft óók (en zeker) de CVP een bepaalde visie over gelijkheid, over rechtvaardigheid en onrechtvaardigheid. Professor Deleack is zelfs één van de belangrijkste heden-daagse theoretici van de sociale leer van de CVP. De man draagt dus zelfs bepaalde maatschappelijke verantwoordelijkheden: in het parlement en als CVP-lid is hij betrokken partij, letterlijk.

Mobilisatie

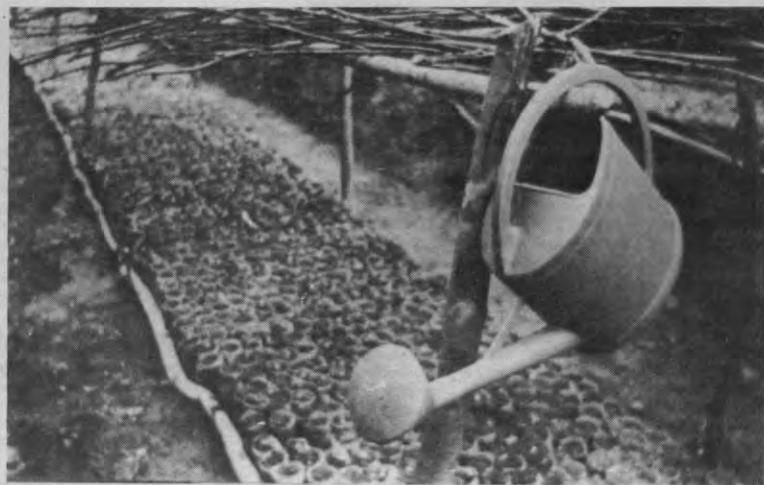
Lammertijn is wel expliciet in zijn maatschappelijke stellingname. Dit maakt juist het grote verschil uit met Deleack: het publiek weet *waarom* hij

bepaalde voorstellen formuleert. Zonder deze ideologische eerlijkheid hebben sociale wetenschappen geen waarde. Als de pers dan toch per se wil goochele met termen als "het geweten van een land", dan vermoeden wij dat ze het slot van het rapport Lammertijn nooit gelezen hebben. In het andere geval zou Deleack nooit dergelijk epiteton gekregen hebben.

Lammertijn maakte zijn kijk op rechtvaardigheid en onrechtvaardigheid wel expliciet. Misschien is dit hem wel nooit echt in dank afgenomen. Toch citeren wij graag: "Veel zal afhangen van de maatschappelijke discussie over sociale (on)gelijkheid en sociale (on)rechtvaardigheid. (...) Altijd al zijn vormen van sociale ongelijkheid, ook die in verband met het universitair onderwijs, het voorwerp geweest van een strijd tussen groepen in de maatschappij, die ze als sociaal rechtvaardig of als sociaal onrechtvaardig willen definiëren. Welke opvatting het in een bepaalde tijdruimtelijke kontekst haalt, is afhankelijk van vele factoren: van de economische macht van de betrokken groepen, van de steun die zij kunnen mobiliseren, en van... het algemene kulturele klimaat waarin men leeft, een klimaat dat niet vreemd is aan het economisch reilen en zeilen van een concrete maatschappij."

Desastreus

"Er is iets gaan leven als een ongelijkheidsideologie: het streven naar (meer) sociale gelijkheid is uit de mode in een maatschappij die wanhopig zoekt naar middelen om te concurreren met anderen, die wanhopig poogt het hoofd economisch boven water te houden. Een maatschappij waarin deregulering, flek-

Het verband tussen koka en armoede.

Annemie Laurysens van 'Mensenbroeders'

Boliviaanse boeren en drugtrafiek

Mensenbroeders is wat men noemt een 'andere' ontwikkelingsorganisatie. Ze zendt géén vrijwilligers uit, werkt met continenten- en intercontinentenraden en probeert de doelstellingen van de projecten in de landen van de derde wereld ook in België een toepassing te geven. Zo werken zij samen met de afdeling sociale pedagogiek van de KUL aan een project 'jongeren tegen apartheid'. De bedoeling is het apartheidssysteem aan te klagen en de jongeren zelf te informeren 'op hun nivo'. Over dit en nog veel meer praatte wij met Mensenzuster Annemie Laurysens.

Laurysens: «Mensenbroeders is ontstaan uit de in 1965 opgerichte Franse organisatie 'frères des hommes'. Sinds ongeveer vijf jaar zijn we begonnen aan een Europese uitbouw. Onze organisatie is een NGO, een Niet-Gouvernementele Organisatie voor ontwikkelings samenwerking. We werken zowel op konfessioneel als op professioneel gebied ongebonden. Onze belangrijkste werkingsprincipes zijn partnership en vechten tegen de averechts ontwikkelingen hier. Typisch voor onze organisatie is dat we sinds 1986 geen vrijwilligers meer uitzenden. Als je die wel naar de derde wereld uitsluit, loop je namelijk het risico dat je projecten in elkaar zakken als de vrijwilligers opnieuw vertrekken.»

«Verder worden er voor elk continent raden opgericht. Daar komen de partners uit de verschillende landen eenmaal per jaar samen. Op die manier wordt er contact met elkaar gehouden. Dat is erg belangrijk, omdat we van elkaars ervaring kunnen leren. Op de continentenraden worden eveneens de prioriteiten voor de landen zelf vastgelegd. Ook onze prioriteiten komen dan aan bod. Dit betekent dat de opties aan elkaar kunnen gekoppeld worden. Neem bijvoorbeeld de raad van Latijns-Amerika die beslist dat haar prioriteit gaat naar de ondersteuning van de beweging voor landloze boeren en de campagne rond omschakeling van de koka in Bolivia. Omdat onze prioriteiten op hetzelfde moment vastgelegd worden, kunnen wij daar in België een campagne aan koppelen. In die campagne zullen we proberen het verband aan te tonen tussen de koka in Bolivia en de armoede van de Boliviaanse boeren die er het slachtoffer van zijn. Ook de drugtrafiek die hier bij ons slachtoffers maakt komt dan aan bod. Op 15 februari gaan we hier in Leuven een lanceringsavond voor die campagne opzetten.»

Veto: *Julie zeggen dat jullie ongebonden, niet-konfessioneel werken, maar je leeft toch altijd wel ergens een visie of een zeker maatschappij- en wereldbeeld aan. Wat is jullie onderliggende visie?*

Laurysens: «Die onderliggende visie staat nergens op papier, maar ze is wel af te leiden uit onze manier van werken. Zo vinden we dat het model van ontwikkeling dat in de derde wereld tot stand

gebracht moet worden, niet door ons mag uitgedokterd worden. We gaan ervan uit dat het ontwikkelingsmodel voor Afrika anders zal zijn dan dat voor Latijns-Amerika of Azië. Daarom werken we ook met drie continentenraden. We hebben ook een intercontinentenraad waarin vertegenwoordigers uit de verschillende continenten zitten. Die schuiven temakampagnes naar voor. Zo hebben zij, vanuit de drie derde wereldcontinenten, als thema voor de volgende vijf jaar het 'recht om op een menswaardige manier van zijn arbeid te leven' naar voor geschoven. Daarmee zeggen ze dan: «Wij willen in onze continenten aan deze doelstelling werken, maar wij willen ook dat het Westen daar in het Westen aan werkt!». Dat betekent naar hier toe dat zij ons voor de uitdaging stellen hier met 'arbeid' bezig te zijn.»

Veto: *Dat betekent dus ook dat Mensenbroeders in haar praktische werking getuigt van onvrede met de bestaande Noord-Zuid-verhoudingen.*

Laurysens: «Uiteraard. Dat zit ook in het principe van de verkeerde ontwikkeling. Daarmee bedoelen we dat er heel veel fout gaat met ons Westers maatschappijmodel en dat de gevolgen van wat hier fout loopt, voelbaar zijn in de derde wereld. Zo is er het model van de gezondheidszorg, dat hier faliekant begint af te lopen en dat wij toch maar blijven uitvoeren naar de ontwikkelingslanden. Daar kunnen we ons toch vragen bij stellen.»

«Dat veel derde wereldlanden niet in hun eigen voedselbehoefte kunnen voorzien heeft heel veel te maken met de plantage-economie, waardoor de derde wereld voorziet in onze voedselbehoefte. Je kan niet beide doen: je kan niet je economie zowel op export voor het westen als op zelfvoorziening oriënteren. Als men zegt: «Wij willen de ontwikkeling van de derde wereld in handen geven van de derde wereldland», pleit men er ook voor dat hier gesleuteld wordt aan de structuren die ervoor zorgen dat wij een derde wereld nodig hebben en dus dat er een derde wereld bestaat.»

Veto: *Mensenbroeders geeft nooit publicaties uit waarin zij bijvoorbeeld, vanuit hun bezorgdheid voor de evolutie in de derde wereld, kritiek geven op de vrije*

markteconomie. Het NCOS doet dat met zijn grondstoffenplan bijvoorbeeld wél. Zijn ze bij Mensenbroeders bang om dezelfde klare taal te spreken?

Laurysens: «Het is zeker niet de bedoeling een omhullingsspelletje te spelen. Het is denk ik niet de taak van een ontwikkelingsorganisatie om de principes van de vrije markt te bekritisieren. We proberen met Mensenbroeders wel kritiek te leveren, maar enkel voorzover die aansluit bij onze doelstellingen. Eigenlijk vormt dit toch niet zo'n probleem voor ons: wij zijn er inderdaad van overtuigd dat de kapitalistische economie heel veel fout doet gaan, maar dat wil niet zeggen dat wij daarom bij voorbaat projecten zullen steunen in socialistische regimes. In principe geven we de voorkeur aan projecten die bijvoorbeeld garanties geven dat ze zelfvoorzienend zullen zijn. De belangrijkste vraag voor ons is: «Kan de organisatie zelf bestaan, is het een autonome organisatie die we als voldoende partner kunnen nemen?». Dat is op lange termijn veel belangrijker.»

Allemaal flauweKUL

«Voor Kringraad is de voorstelling van het jaarverslag een scharniermoment in de werking.» Zo luidt één van de inleidende frazen van het voorwoord van het Kringraad Jaarverslag 1988-89. Een voorwoord van de hand van Paul Vandeput, gedurende drie ambtstermijnen voorzitter van Kringraad en niet minder dan twee jaar lang studentenvertegenwoordiger op Akademische Raad. We hebben dat C.V. niet eens meer moeten checken. Het staat hier, zwart op wit, in een exemplaar, ons door de peetvader himself aangehouden. Gesigneerd, jawel, en met opdracht - *Voor onze nu eens vrienden, dan weer tegenstanders, Paul.*

Nu weer eens vrienden. Want we zijn het roerend met mekaar eens: de manier waarop Paul Vandeput in dit voorwoord komaf maakt met een in zijn ogen gedegenereerde studentenbeweging - en wie is beter geplaatst om te oordelen over verleden, heden en toekomst van Loko, zijn Loko - maakt dit jaarverslag tot hét scharniermoment van de Kringraadwerking. Een scharnier op de overgang tussen het oude en het nieuwe akademiejaar, aldus de ex-president. Het blijkt dan wel zo'n ouderwets scharnier, zo eentje zonder veer - een dood scharnier heet dat in vaktermen. En dat heeft de oud-voorzitter zeker geweten, want hoe treffend keert dit doodsmotief, kryptisch weliswaar, terug in de passage waarin hij dit bloedloos stuk verloren moete omschrijft als 'de polsslag van de voorbije jaarwerking'. Als geen ander weet hij daarmee de teneur te schetsen van dit verslag dat aandoet als een droge litanie van verslagen van AV's en OAV's, die afgeramd wordt naast het sterfbed van de studentenbeweging.

Want met het hem zo typerende cynisme schrijft de Voorzitter 1986-1989 niet alleen dit jaarverslag het graf in. Ook van Loko zelf en van haar vertegenwoordigers laat hij geen spaander heel. Het *konstruktieve medebeheer*, de nieuwe politiek van onze gemandateerden in de beleidsorganen van deze universiteit, komt in al zijn grootsprakerige kleinheid naar voren,

Kringraad zoekt voor dit akademiejaar nog één

studentenvertegenwoordiger

voor de Onderwijsraad uit de fakulteit Economische en Toegepaste Economische Wetenschappen, Rechten of Sociale wetenschappen.

In aanmerking komen alle studenten van de KU Leuven die aan volgende voorwaarden voldoen:

1. De kandidaten moeten in de loop van het vorige akademiejaar of het akademiejaar 1987-88 in één zijtijd geslaagd zijn, en gedurende één jaar lid geweest zijn van een POK of Fakulteitsraad. Zij hebben een gedegen kennis inzake onderwijs en medebeheer.

2. De kandidaten moeten bereid zijn om hun functie op te nemen volgens de geploegheden van Kringraad. Dit wil zeggen:

⊕ De vertegenwoordigers worden ex officio lid van de Algemene Vergadering (AV) van Kringraad (zonder stemrecht). Deze vergadering komt tweewekelijks samen op vrijdagavond. Van de vertegenwoordigers wordt verwacht dat zij dit lidmaatschap opnemen met zin voor initiatief. Voor de vergaderingen, werkgroepen, het studiewerk en het schrijven van nota's moet voldoende tijd vrij gemaakt kunnen worden.

⊕ De vertegenwoordigers verwoorden en verdedigen het standpunt van de AV van Kringraad naar de Onderwijsraad, en omgekeerd brengen zij ook regelmatig verslag uit van die vergadering op de AV (ook schriftelijk).

⊕ De vertegenwoordigers bereiden gezamenlijk (zowel inhoudelijk als wat de te volgen tactiek betreft) de vergaderingen voor.

De verkiezing vindt plaats op de Algemene Vergadering van Kringraad op 26 januari (lokaal nog nader te bepalen) vanaf 19.00 u. Kandidaturen hiervoor moeten binnen zijn ten laatste op woensdag 24 januari om 17.00 u.

Alle sollicitaties dienen schriftelijk met CV, motivering en vermelding van de speciale ervaringen die voor Kringraad nuttig kunnen zijn, toe te komen op het secretariaat van Kringraad ter attentie van Piet Schreurs, 's Meiersstraat 5, Leuven. Personen die solliciteren, dienen aanwezig te zijn op de AV van Kringraad waarop de verkiezing plaatsvindt.

ook boeiend. Zo zullen wij ons niet binden aan een zuil, met alle problemen vanden: in de traditionele organisaties raak je moeilijk binnen, je hebt geen vanzelfsprekende achterban.»

«Ongebonden werken maakt het wel mogelijk dat er voor de verschillende partners in de derde wereld hier een partnerorganisatie kan gezocht worden. Zo begeleiden we nu een werkgroep van sociale pedagogiek, zodat die een netwerk 'jongeren tegen apartheid' kunnen opstarten. We zullen dus niet zelf een info-avond organiseren, wel zoeken we voor elke specifieke actie of campagne naar een parallelle organisatie die wil meewerken. Zo werkt één van de partnerorganisaties in Burkina Faso rond alfabetisering. Die zouden we in contact kunnen brengen met 'Alfabetisering Vlaanderen'. Op die manier kunnen we ervoor zorgen dat parallelle organisaties samenwerken en ervaringen uitwisselen, omdat ze eigenlijk op hetzelfde nivo werken.»

Walter Pauli
Tine Van Heesvelde

waar VdP zonder omwegen stelt: «Bij tal van discussies in de Akademische medebeheersorganen namen de Kringraadvertegenwoordigers het woord...»

Om het zaakje helemaal af te maken gaat hij persiflerend verder in hún geëigende jargon: «Dank zij hun inzet konden de studenten dit akademiejaar herhaaldelijk het beleid grondig beïnvloeden en op deze manier het medebeheer op een konstruktieve manier gestalten. De actualiteit, die leert dat een BRT-konfrontatie over de Democratisering van het Onderwijs kan doorgaan zonder dat iemand zich schijnt te herinneren dat er ooit studenten rond die thematiek werkten, helpt de auteur dergelijke aanmatigende taal te doorprikken. Zijn kenmerkende ironische hoogdravendheid ridiculiseert alle vaste pretenties. Zo kennen wij Paul, zo was zijn stijl.»

Samen met de echte studentenbeweging gaat ook Paul Vandeput zelf heen. Een symbolische daad, waaraan wij niet voorbij willen gaan zonder 's mans inspanningen te loven voor het behoud van een kritische, contesterende studentenbeweging die lak had aan compromissen en wars was van alle vriendjespolitiek en carriërisme. Zelf schrijft hij: «Gedurende drie ambtstermijnen als voorzitter en twee jaar studentenvertegenwoordigerschap in de Akademische Raad hebben we de kans gehad om een belangrijk deel van de representatieve Leuvense studentenoverkoepeling te sturen in de richting van een effectieve democratische inspraak van alle Leuvense studenten, zowel binnen hun eigen overkoepeling als in de universitaire medebeheersorganen.» Een gemiste kans, het zij zo, maar wij zullen Paul niet licht vergeten. Zoals hij ook Veto niet onbesproken laat in zijn voorwoord. «Het overzicht van Veto-artikels werd niet langer opgenomen (in het jaarverslag). Zij die het standpunt van Veto wensen te kennen over de onderwijswerking aan de universiteit, kunnen hiervoor de nummers van het weekblad zelf raadplegen of de geautomatiseerde catalogus op de 's Meiersstraat konsulteren.» Goed idee. Kom maar af.

KORTGELEZEN

Geen postuum eredoktoraat

El Salvador

Studenten en jezuïeten: één front

De euforie van de Oost-West-dooi heeft ander buitenlands nieuws uit de late jaren tachtig wat in de verdrukking gebracht. In El Salvador bijvoorbeeld is er van ontspanning nog allerminst sprake. Begin november 1989 werd in de hoofdstad San Salvador zowat de hele top van de Universidad Centro-Americana (UCA), de plaatselijke jezuïetenuniversiteit, uitgemoord. Een nieuw hoogtepunt in een schijnbaar eindeloze burgeroorlog. Een gebeurtenis die in Vlaanderen heel wat verontwaardiging gewekt heeft. De Vlaamse jezuïeten verspreiden hun petitie "Geschokt", en zo goed als tegelijkertijd stapten Kringraad en de Leuvense jezuïet Georges De Schrijver, gewoone hoogleraar aan de faculteit Theologie, naar de academische overheid met de vraag om aan de vermoorde UCA-rector Ignacio Ellacuria een postuum eredoktoraat te verlenen. Tevergeefs.

De burgeroorlog in El Salvador eist al lang zijn tol, niet alleen in de milieus van uiterst-links of uiterst-rechts. Ook wie een geweldloze strijd voor de emancipatie van de Salvadoriaanse armen voert, is in het land niet meer veilig. Dat was tien jaar terug al duidelijk, toen aartsbisschop Oscar Arnulfo Romero in zijn eigen katedraal neergeslagen werd, amper twee maanden nadat hij voor zijn geweldloze actie van de KU Leuven een eredoktoraat gekregen had.

De KU Leuven heeft trouwens een hele traditie in het steunen van progressieve krachten in de Salvadoriaanse kerk. In maart 1981, één jaar na de moord op aartsbisschop Romero, besliste de Akademische Raad (AR) tot het opstarten van de actie "Neen aan de 100.000 doden". In zowat alle faculteiten van onze universiteit werden toen alternatieve lessen over dat Midden-Amerikaanse land georganiseerd. In februari 1985 werd opnieuw een eredoktoraat aan El Salvador toegekend: de eer viel ditmaal te beurt aan de jezuïet Jon Sobrino, een bevrijdingstheoloog van de UCA en een vooraanstaand raadsman van zowel Romero als van zijn opvolger Arturo Rivera y Damas.

Sobrino en zijn kollega's-jezuïeten van de Centraal-Amerikaanse universiteit leven al meer dan tien jaar lang onder voortdurende doodbedreigingen. Hun oproep om structureel te werken aan de lotverbetering van de armen in El Salvador is hun nooit in dank afgenomen. Eind jaren zeventig lanceerden de rechte doodskaders als het ware een campagne onder het motto "Wees patriot, dood een priester". In 1978 al werd de nieuwe jezuïetenresidentie in San Salvador in de lucht geblazen. De bedreigingen die aartsbisschop Romero net voor zijn dood kreeg, vielen ook bij Sobrino in de bus. Na de moord op Romero moest Sobrino trouwens enkele weken bij vrienden onderduiken om te ontsnappen aan de kogels die ook hem beloofd waren.

Kokkin

Sobrino was net in het buitenland toen medio november vorig jaar de moorddadige raid van de doodskaders op de jezuïetenuniversiteit plaatsvond. Ongetwijfeld had men het dit keer vooral op rector Ellacuria gemunt. Er zijn geruchten dat president Cristiani hem wilde voorstellen deel uit te maken van een onderzoekskommissie naar de aanslag op een vakcentrale enkele maanden tevoren.

Maar ook vice-rector Ignacio Martin-Baró, die een belangrijke rol speelde in het basiswerk van de kerk en bij de opvang van vluchtelingen, werd afge-

WORD JOURNALIST

Leer nu voor een boeiend beroep, een goede (bij-)verdienste met een persoonlijke perskaart.

Informeer schriftelijk bij:
(2x 13,-fr. postz. bijvoegen)
Ready Press Agency SV
Bakelaarsstraat 42
2800 Mechelen

advertentie

en verwees daarbij meteen naar haar Salvadoriaanse eredoktoren.

Postuum

Vandaar wellicht dat vanuit twee uiteenlopende hoeken het idee geopperd werd om aan de vermoorde Ellacuria een postuum eredoktoraat toe te kennen. Vanuit Kringraad werd aan de presidia van de faculteitskringen de vraag gesteld of zij niet wensten dat in naam van de studentenbeweging een aanvraag voor zo'n postuum eredoktoraat ingediend werd. Veertien dagen later beantwoordden zogoed als alle kringpresidia die vraag positief; er waren geen tegenstemmen.

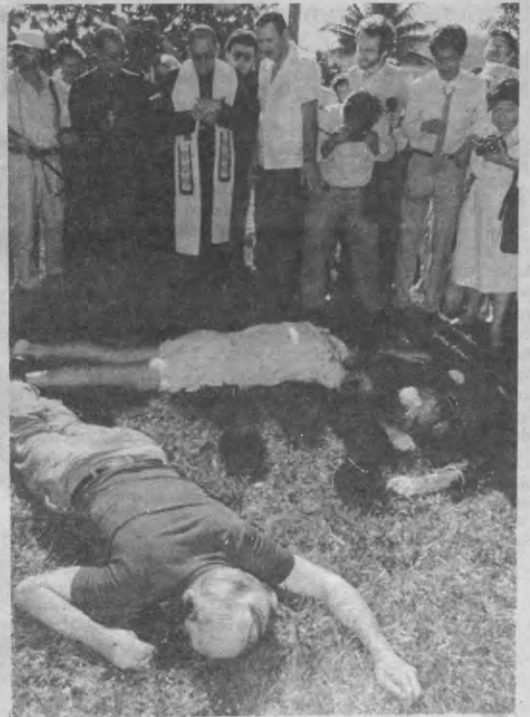
Ongeveer tegelijkertijd begonnen ook de Leuvense jezuïeten voor zo'n erboort te pleiten. Professor De Schrijver, een persoonlijke vriend van Sobrino en van Ellacuria, had samen met zijn kommunautiesgenoten al de petitie-akte "Geschokt" opgezet, en het brede front van kristelijke en progressieve groeperingen dat zich achter die akte geschaard had, zou zich door zo'n gebaar van de KU Leuven zeker gesteund gevoeld hebben.

Het is jammer dat de knoop om inderdaad met zo'n aanvraag naar de academische overheid toe te stappen, pas net vóór de Akademische Raad (AR) van 11 december doorgemaakt is. Daardoor was noch de vraag van professor De Schrijver, noch die van de studentenvertegenwoordigers voor de eigenlijke vergadering van de AR ingediend. Het is pas na afloop van die vergadering, en terwijl een aantal leden van de AR reeds naar huis gegaan waren, dat het initiatief aan onder meer rector Dillemans meedeeld werd. De dag erop reeds werd een studentenvertegenwoordiger samen met professor De Schrijver door de rector ontvangen om over een eventueel eredoktoraat voor Ellacuria te spreken.

Folklore

Dat de kandidatuur voor het postuum eredoktoraat voor de UCA-rector niet op tijd ingediend was, was natuurlijk vrij stom. Een eredoktoraat wordt namelijk door de AR toegekend, en de AR van 15 januari 1990 is voor het verlenen van een lintje op 2 februari rijkelijk te laat. Al leek het probleem zich aanvankelijk niet zo scherp te stellen. De rector leek namelijk vrij entoesiast over het idee, en was bereid de raadsleden telefonisch te laten consulteren. Het Bureau van de Akademische Raad (Bar) zou dan de knoop doorhakken. De uiteindelijk negatieve beslissing van het Bar was dan ook voor velen een verrassing.

De academische overheid heeft haar beslissing om aan Ellacuria dan toch geen postuum eredoktoraat toe te kennen met drie redenen gemotiveerd. Vooreerst wil het Bar niet overdrijven met eredoktoren voor El Salvador.

"Drie eredoktoren op tien jaar tijd, dat lijkt toch iets van het goede tevel." Die motivatie is eigenlijk niet zo gelukkig.

Want is het toekennen van lintjes op het patroonsfeest van de universiteit niet meer dan een stuk folklore? Is het geen ideale gelegenheid om via het eren van markante persoonlijkheden een soort politiek voeren? Drie maal El Salvador was niet van het goede tevel geweest; het zou alleen de vastberadenheid van de KU Leuven in het steunen van een geweldloos opteren voor de armen in El Salvador onderlijnd hebben.

Forseren

Het Bar was ook bang met een media-stunt rond El Salvador de bedreigde jezuïeten en priesters in dat land ekstra in gevaar te brengen. Het is natuurlijk waar dat aartsbisschop Romero bijvoorbeeld in het buitenland pas echt bekend is geworden door zijn eredoktoraat van de KU Leuven. Velen zien dan ook een verband tussen zijn bezoek aan Leuven op 2 februari en zijn dood op 24 maart 1980. Nochtans is ook die angst voor een eskalatie van geweld geen afdoende reden om de Salvadoriaanse jezuïetengemeenschap niet openlijk te steunen. Wellicht kan zij toch niet méér bedreigd worden, dan zij het nu al is.

Het voornaamste argument van het Bar om Ellacuria geen postuum eredoktoraat te geven lijkt evenwel de haast geweest te zijn, waarmee de beslissing genomen moest zijn. De AR had aan het oorspronkelijke lijstje van drie eredoktoren een maand tevoren in spoedprocedure al premier Tadeusz Mazowiecki van Polen toegevoegd. Nu leek het overdevren de AR volledig te passeren, om ook nog voor Ellacuria een plaatsje te forceren. Daarenboven zou het toekennen van een postuum eredoktoraat een primeur geweest zijn. Nog nooit tevoren werd iemand na zijn dood *doctor honoris causa* aan de KU Leuven. Zo'n precedent kon moeilijk in een haastje gesteld worden. Jammer, en hopelijk niet het einde van de steun van de KU Leuven voor de bemiddelde rol die een bijvoorbeeld een Ellacuria in het verscheurde El Salvador kon spelen.

Benoit Lannoo

De petitielijsten "Geschokt" met om en bij de 21.000 handtekeningen worden op dinsdag 16 januari om 14 uur door de vertegenwoordigers van de verschillende organisaties die aan de actie meegedaan hebben, afgegeven aan de Kanselarij van El Salvador in Brussel. Daarna wordt een beperkte delegatie ontvangen door minister Eyskens.

BANKZAKEN. DAAR HEB IK CERA VOOR.

Ben je nog geen 21?

Of ben je het dit jaar geworden?
Kies dan nu CERA als je persoonlijke bankier. Je opent een bank- en een spaarrekening en stort 2.000 fr. En je stapt buiten met een modieuze sporttas. Gratis!

Je kan terecht in elke CERA Spaarbank.

advertentie

Heldendom en maatschappijbeeld in het stripverhaal

Helden, anti-helden en mensen van vlees en bloed

De meeste stripreeksen dragen de naam van de held die erin optreedt: 'Kuifje', 'Nero' of 'Suske en Wiske' zijn tegelijk de namen van stripreeksen en van de hoofdpersonages die erin voorkomen, een fenomeen dat we enkel terugvinden in de pulp- of kinderliteratuur. Dit in tegenstelling met de film en de 'echte' literatuur, waar het reekseffect blijkbaar minder speelt. Filmregisseurs en romanschrijvers zijn duidelijk minder geneigd zich lange tijd aan eenzelfde hoofdfiguur vast te klampen. Toch is de functie van de held in het beeldverhaal niet anders dan zijn rol in de film of in de literatuur. De verteller heeft immers meestal een figuur nodig waarmee de lezer zich kan identificeren. De held zal dan dienen om het verhaal aan op te hangen - avonturen van het type 'held-raakt-in-de-knoei'. Anderzijds is de herkenbaarheid van de held een dankbaar commercieel gegeven.

Dat we zo gewend zijn in strips lange reeksen met steeds dezelfde held(en) te ontmoeten, is te verklaren door het belang en de impact van de stripbladen in Europa in de jaren veertig en vijftig.

DEZE MAN IS EEN HELD.

WAAROM

Ander dan nu, verschenen strips toen namelijk haast uitsluitend in dag- en weekbladen. Een albumuitgave was dus eerder uitzondering dan regel. De striptekenaar had het zo natuurlijk veel moeilijker zijn publiek dag na dag of week na week te blijven interesseren, vooral omdat dit publiek voor het grootste deel bestond uit kinderen.

Willy

Door het steeds opnieuw laten opdruven van dezelfde, goed herkenbare held kon de auteur zijn verhaal op een veel efficiëntere manier vertellen. Hergé moest niet telkens opnieuw beginnen uitleggen dat Kuifje een edel, moedig en intelligent journalist is. Zijn lezers wisten na enkele verhalen wel aan welke figuur ze zich konden verwachten, zodat Hergé zich kon concentreren op het vertellen van zijn verhalen.

Bovendien kon een stripheld die

aansloeg meteen een trouw publiek kweken. Iedere commercieel denkende uitgever probeerde - en probeert - natuurlijk zo'n band met de lezer te smeden door jaar na jaar nieuwe verhalen met dezelfde hoofdpersonages uit te brengen. Zo is het ondenkbaar dat een reeks als Suske en Wiske nog altijd zo populair zou zijn als de verhalen steeds met een ander duo bengels zouden afgewerkt worden onder de reekstitel *Nonkel Willy vertelt*.

Dat niet alle auteurs bereid zijn zich heel hun leven bezig te houden met het tekenen van slechts één of twee verschillende reeksen, was voor de uitgeverijen geen bezwaar. Het publiek zat dan misschien niet te wachten op het nieuwe verhaal van Carl Barks, maar de nieuwste avonturen van hun held Donald Duck wilden ze echter wel kennen. Omdat de uitgeverijen de kip met de gouden eieren niet wilden slachten,

hobby de meeste langlopende reeksen verschillende teknaars en scenaristen versleten. Aan een reeks als 'Robbedoes', die nu al meer dan vijftig jaar verschijnt, hebben totnogtoe niet minder

dan zeven teknaars en tien scenaristen gewerkt, steeds bij uitgeverij Dupuis.

Doorgaans komt dit 'reekseffect' de kwaliteit van zo'n serie niet ten goede en verdringt ze in de stereotiep karakters van de personages, denken we maar aan Suske en Wiske. Zolang het maar verkoopt - en dat is nog steeds het geval - is er uiteraard geen vuilte aan de lucht. In Amerika bakt men het feitelijk nog veel bruiener. Een personage is daar geen eigendom van de tekenaar of de scenarist, maar van de uitgever. Dit heeft tot gevolg dat dikwijls tegelijkertijd meerdere scenaristen en teknaars aan eenzelfde verhaal werken, wat slechts uitzonderlijk gebeurt in Europa. De Amerikaanse lezers zijn bovendien opgevoerd met dat fenomeen, zodat ze zich er ook geen vragen bij stellen. Dit in tegenstelling tot het Europese publiek, dat sinds de revival van de 'comics' op het continent bijvoorbeeld gekonfronteerd wordt met parallel lopende 'Batman'-verhalen en het daar wel eens lastig mee heeft.

Padvinder

Waar vroeger reeksen alleen werden afgebroken omdat ze te weinig succes hadden, zijn er nu meer en meer teknaars die het aandurven om op zichzelf staande verhalen te maken, zogenaamde 'one-shots'. Dan hangt het van het uitgeveleld van de uitgeverij af of het verhaal al dan niet gepubliceerd wordt. Door de toelgang van de stripbladenmarkt soms een riskante onderneming, omdat de uitgeverijen het succes van het verhaal niet meer kunnen peilen aan de reacties op de prepublicatie.

Parallel met deze evolutie valt ook een evolutie op in de soorten helden die de verhalen bevoken. De klassieke noorlogse stripheld is een figuur die in vele stripreeksen terugvinden. Deze stripheld is dapper, slim, sterk, en nog bezield door die goeie oude padvindersmentaliteit. Het is stevast een hij - van emancipatie was toen nog geen sprake - jong - tussen de vijftien en de vijftieng jaar - niet onknop en geknepen door zijn totale vrijheid. Hij kent financiële, noch materiële besommeringen en hij heeft een beroep waardoor hij pro-

bleemloos van de ene dag op de andere in een avontuur kan duiken, zonder dat hij achteraf een doktersbriefje moet binnenbrengen. De journalisten, privé-detectives, militairen en middeleeuwse ridders zijn dan ook goed vertegenwoordigd in het stripheldencorps.

Maar halverwege de jaren zestig dook een ander type held op. Toen ontstonden in het Franse weekblad *Pilote* meer en meer strips, onder andere Asterix, die ook een volwassen publiek aansprakten. Die strips vormden de voedingsbodem voor wat later de 'volwassenen-strip' zou genoemd worden. *Pilote* was opgericht in de sfeer van het ongenoegen dat bij veel auteurs leefde door de beperkingen die hen impliciet opgelegd werden. Strips werden zoals vermeld bijna uitsluitend gemaakt voor een kinderpúblic, en in het doorwegend katholieke uitgeverwereldje moest alles dus met een moraliserend sausje overgoden worden. Van bij het begin van het blad werd dan ook heel bewust een publiek van adolescenten en volwassenen geambieerd. Het succes van *Pilote* bewees dat de initiatiefnemers de markt juist beoordeeld hadden.

Hierbij wordt vaak vergeten dat de

strip, die in het begin van deze eeuw in de Verenigde Staten ontstaan is, eigenlijk al meteen na zijn geboorte een medium was dat evengoed voor volwassenen als voor kinderen werd uitgewerkt. In de jaren 1910 en 1920 waren strips in de VS een uitdrukking van de volwassene bereikte die in Europa nog niet lang is geveenaard. Geniale auteurs als McCay - Little Nemo - en Herriman - Krazy Kat - haalden toen reeds een nivo dat in Europa, en in het naoorlogse Amerika, maar zelden gehaald werd en wordt. In de jaren dertig en veertig verpulpte de strip in Amerika met de opkomst van de superhelden, zoals Superman en Batman. In dezelfde periode ontstond de strip in Europa, en na de tweede wereldoorlog gaf het oude continent de toon aan: België in de jaren

veertig tot zestig, Frankrijk in de voorbije decennia. Pas de laatste jaren zijn de Amerikanen weer aan een inhaalmaneuver begonnen.

Zuipschuit

Met die verruiming van het lezerspubliek kwam er ook een verruiming van het soort helden die in strips voorkomt. In de anti-jaren zestig verschiene logischerwijze de anti-held, met Blueberry als typevoorbeeld. Luitenant Blueberry is niet één van de vele heldhaftige cowboy-soldaten die in naam van God en Vaderland de Indianen hielp uitmoorden, zoals dat tot dan traditioneel gebeurde in de 'far west'-strips. Hij deserteert, helpt de Indianen, is soms egoïstisch en hebzuchtig. Een anti-held is dus geen held, maar dat maakt hem wel aantrekkelijker voor de lezer. Stripfiguren als Blueberry of Isabelle Avondrood stellen zich al eens vragen, twijfelen, en durven al eens lach en menselijk zijn. Ze hebben vaak de situatie niet onder controle, en ondergaan meer de situatie dan dat zij haar maken. Waar Kuifje en de Rode Ridder onverschrokken de armen en weerlozen dezer aarde ter hulp snellen, is de detective-anti-held Canardo een gepatenteerde zuipschuit, niet vies van een vrouwtje en enkel uit op zijn persoonlijk belang. Bovendien laat tekenaar Sokal zijn held expliciet dialogeren met de lezers, waarbij hij de klassieke held in zijn hemd zet, genre 'liever blode Canardo dan dode Canardo'.

De meeste hoofdpersonages van de hedendaagse volwassenenstrips bevinden zich ergens tussen die twee uitersten van de klassieke held en de pure anti-held. Stripfiguren en -reeksen als Corto Maltese, Kinderen van de Wind

en Buddy Longway laten zich niet zo makkelijk in een hokje onderbrengen. Het zijn geen onrealistische, koene helden zonder vrees maar ook geen anti-helden, omdat deze laatste eigenlijk enkel maar bestaan om zich af te zetten tegen deze eersten, en dus al evenmin realistisch kunnen genoemd worden. Noch held, noch anti-held: we kunnen hen dus best realistische striphelden noemen. Het zijn mensen van vlees en

bloed geworden. Die evolutie tot dit soort helden binnen de strip lijkt erop te wijzen dat het medium eindelijk echt volwassen is geworden.

Heel prettig aan oude strips is dat ze goed illustreren hoe men in die tijd tegen wereld en omgeving aankee. We krijgen alle heersende vooroordelen te zien. Alle stereotiepen die nu voorbijgestreefd, grof of racistisch overkomen, worden op een verwarrend onschuldige manier ten tonele gevoerd. Mexikanen zijn lui, Japanners - of beter nog: het 'gele gevaar' - zijn sadistisch en kunnen de 'r' niet uitspleken, negers hebben dikke lippen en zijn dom. In 1951 publiceerde het weekblad *Kuifje* bijvoorbeeld een reclamestrip waarin die arme negertjes mochten kennismaken met de fijne *Victoria*-chocolade. Kolonialisme werd aanzien als de natuurlijke zaak ter wereld, in Zuid-Amerikaanse landen was - en is dikwijls nog steeds - revolutie een nationale sport.

Gelukkig kan het ook anders. In het hoger vermelde *Kinderen van de Wind* benadert tekenaar Bourgeon het probleem van de slavernij en van de vrouw in de zeventiende-eeuwse maatschappij zonder ook maar ergens in stereotiepen te vervallen. Kritisch en onverbloemd, en nog spannend ook. Klasse. Het is niet meer dan normaal dat het maatschappijbeeld de inhoud van een strip mee bepaalt. We kunnen het Hergé moeilijk kwalijk nemen dat hij in 1927 de Sovjet-Unie beschrijft zoals hij het altijd heeft horen beschrijven. Het resultaat is een anti-bolsjewistisch pamflet, en de Meester heft - uit schameitje - jarenlang gewild dat het verhaal zelfs maar in een bibliofiele uitgave herdrukt werd. Erger wordt het wanneer striptekenaars het medium gebruiken om de lezers - vaak nog altijd jonge kinderen -

met hun persoonlijke ideologie op te zadelen. Zo startte een serie als *Buck Danny* op het eind van de jaren veertig als een strip over de strijd tussen Japan en de VS in de Tweede Wereldoorlog. Dat daarbij veel typische oorlogsstereotiepen gebruikt worden, is ergens begrijpelijk, maar later, als de oorlog al te lang achter de rug is, krijgt Buck actuele problemen voorgeschoteld en ontwikkelt de strip zich tot een rechts pamflet voor het US Army en het Amerikaanse imperialisme. Naiviteit van de scenarist of gewoon gemakzucht?

Een recenter onsmakelijk voorbeeld van het opdringen van een ideologie aan de lezer is te vinden in het laatste *Jeremiah*-album, waarin tekenaar Hermann, bekend om zijn geweldadige verhalen, ons zijn visie geeft op de doodstraf. De held, Kurdy, schiet in kolen bloede een ongewapende kindermoordenaar neer, en als diens psychiater hem daarop verwijt dat de man geestesziek was, en dus niet aansprakelijk voor zijn daden, knalt Kurdy ook hem gewoonweg neer. Gelukkig is het huidige stripaanbod gevarieerd genoeg om naast zulke albums te kunnen. (MK/BP)

Dinsdag 16 januari is er om 20.00 u een lezing over 'Heldendom en maatschappijbeeld in strips' in het Psychologisch Instituut, Tiensestraat. Spreker is Luc Colman, die over dit onderwerp zijn tests maakte. Eerder die avond, om 18.30 u is hij ook te horen op Radio Scorpio.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

Horizontaal - 1. Profeet - Rauw, ongezoeten. 2. Betreffende dromen. 3. Gewiekt. 4. Bloeiwijze - Een jaar durende. 5. Kwam dansend binnen. 6. Plat, ovaal vat - Dat zij zo. 7. Public relations - Mansnaam. 8. Roem - Rondedans - Pers. vnw. 9. Met een puntig voorwerp tekens aanbrengen. 10. Muzieknoet - Schoenmakerspriet - Ik-bewustzijn.

Vertikaal - 1. Jongensnaam - Waterstand. 2. Voegwoord - Strijdperk. 3. Meisjesnaam - Godsdienst. 4. Oppervlaktemaal - Troefkaart - Muzieknoet. 5. Heilige oorlog - Russisch meer. 6. Lichaamshouding bij yoga - Eetzaal voor officieren. 7. Basisprodukt van hasjij en marihuana. 8. Kruisstelling - Water in Friesland. 9. Ouderdomsbepaling. 10. Bijbelse stad - Seizoen.

25 jaar Sociale Raad

Studeren is

(g)een (voor)recht

Sociale Raad bestaat dit academiejaar 25 jaar, en is dus de oudste geleding van de huidige studentenorganisatie Loko. Sociale Raad profileert zich dus niet zozeer als een kind van de jaren zestig (die rol is ironisch genoeg voor Kringraad, dat in '69 werd opgericht), maar wel als een erfgenaam van de jaren '50. De jaren vijftig waren de 'kollektivistische jaren' voor Leuven: de studenten hadden geen luxe nodig, maar wel betaalbare voorzieningen: goedkoop eten, goedkoop kot, goedkope kursussen, een goedkope dokter.

Tot vandaag heeft Sociale Raad in principe dezelfde koers aangehouden. Sociale Raad gaat ervan uit dat studeren een

recht is voor iedereen. Democratisering van het onderwijs, heet dat met een groot woord. Die politiek impliceert een flink stuk solidariteit van hen die eigenlijk meer en beter kunnen of willen: sociale voorzieningen richten zich nu eenmaal niet tot de meest bemiddelde groep. Sociale Raad heeft dus doorgaans op heel wat tegenstand moeten rekenen.

Aan de KU Leuven - wetenschappelijk onderzoek bevestigt dit - hebben immers steeds beduidend meer jongeren gestudeerd met eerder te veel dan wel te weinig geld.

Sociale Raad heeft zich echter nooit op z'n kop laten zitten. In haar vijftiengjarige geschiedenis heeft zij zich meer-

maals geprofileerd als een eerder syndicalistische organisatie. Van de vakbonden nam zij, naast het jargon ('vrijgestelden', 'sociale strijd') ook de methoden over: staking, petitie, betoging, in het beste geval 'sociaal overleg'. Wat Sociale Raad niet van de syndikaten heeft geleerd, is het korporatistisch tintje. Integendeel, solidariteit en idealisme waren troef: Sociale Raad ging in de jaren zestig de mijnwerkers helpen, in de jaren zeventig de landbouwers, in de jaren tachtig de werklozen en in de jaren negentig - zo lijkt het tenminste - de migranten. Zo hoort het trouwens ook. Als Sociale Raad het niet meer voor 'de goede zaak' opneemt, wie dan wel? *No pasaraán.* (WP)

25 jaar geschiedenis

Spiegel uwer ziel

Het streven naar democratisering van het onderwijs is zowat de bestaansreden zelf van de overkoepelende studentenorganisatie aan de KU Leuven.

Sociale Raad is in 1990 één van de zes geledingen van de Leuvense studentenkoepel Loko, de historische erfgenaam van de Algemene Studentenraad (ASR) uit 1969.

Bovendien is ze ook nog eens de oudste van de zes. Het is immers al ruim vijftig jaar geleden dat op 14 oktober 1964 de Sociale Raad werd opgericht. Tijd voor een terugblik op die lange en soms zeer rumoerige geschiedenis. Wie graag schandaaltjes en leedvermaak oprakelt, leest nu best verder.

60 JAREN

De oprichting van een Sociale Raad kwam in 1964 niet uit de lucht vallen. Vóór de oprichting van de Sociale Raad in oktober 1964 waren er in Leuven meerdere beperkte kernen van sociaal geëngageerde studenten werkzaam. Het nadeel was dat ze onafhankelijk en soms zelfs onwetend van elkaar met sociale werken bezig waren. Op initiatief van enkele studentenleiders werd bij het begin van het academiejaar 1964-65 de coördinatie tussen al die verschillende groepen op gang gebracht.

Wet

De Belgische regering speelde een belangrijke rol in die groeiende coördinatie bij de studenten. Op 3 augustus 1960 kwam er een wet over de toekenning van sociale voordelen aan universiteiten en gelijkgestelde inrichtingen. Die was het antwoord van de regering op een meer algemeen gevraagde vraag naar democratische hervormingen in het onderwijs. De betekenis van deze wet lag in het feit dat ze belangrijke sociale voordelen aan de Belgische universiteiten toekende. Bovendien werd zo voor een politiek op lange termijn gekozen. Op basis van de wet van 60 wordt er jaarlijks nog steeds een belangrijke toelage aan de KU Leuven gegeven.

De sociale studentenpolitiek kreeg met de oprichting van Sora een beetje meer structuur. Daardoor waren de studenten wat zekerder dat nieuwe initiatieven konden overleven. Dat een op één moment genomen initiatief het volgende jaar kon doodbloeden was tot dan toe immers ieder jaar een groot probleem. Daarom besloot men reeds vanaf 1965 om een permanentie uit te bouwen. Sociale Raad deed daarvoor beroep op een zogenaamde vrijgestelde, een student die tegen een geringe vergoeding het noodzakelijke sekretariaatswerk op zich nam.

Citee

De studentenhuysvesting kreeg met de opening in oktober 1965 van de eerste zes woonblokken van de Citee - woonwijk Arenberg - ruime aandacht. Sora verdedigde het standpunt dat verdere uitbreiding van sociale huysvesting dringend nodig was. Tussen droom en werkelijkheid gaapte echter een diepe kloof. Het oorspronkelijke Citee-project werd sterk afgeslankt. De plannen om in Heverlee een studentenwoonwijk te bouwen dateerden reeds uit december 1961. In het *ft-blad*, het blad van de overkoepelende studentenorganisatie, zag de hoofdredakteur het zo: "Op een

terrein van 250 bij 150 meter werden vijftig woonblokken ingeplant, met middenin een centraal gebouw met woontoren. In het centraal gebouw kwamen een restaurant, een kafetaria, een feestzaal en nog enkele andere voorzieningen." De realiteit werd heel wat minder indrukwekkend. Het torengebouw werd niet gerealiseerd en uiteindelijk werden er slechts twaalf woonblokken opgetrokken.

De revolutie voor Leuven Vlaams in mei 1966 overschaduwde helemaal het einde van dat academiejaar. Wegens de studentenrellen werd het zelfs vroeger gesloten. Naast een Vlaamse reflex was er in het studentenprotest ook een bredere maatschappelijke stroming aan-

25 JAAR SORA

wezig. Vanaf februari 1966 voerde Sora actie om in elke fakulteitskring een sociaal afgevaardigde te kiezen. Die afgevaardigde kreeg vanaf het begin een dubbele taak mee: in de kring een sociale politiek uitwerken en zelf op Sociale Raad de kring vertegenwoordigen. Deze nieuwe structuur was een aanzienlijke verbetering voor de bekendheid van Sora onder de studenten. Op deze manier kregen de steeds belangrijker wordende fakulteitskringen meer inspraak in het door Sora te voeren beleid. Ze werden de belangrijkste steunpilaar voor een verdere uitbouw.

In de loop van februari 1967 veroorzaakten geruchten over prijsstijgingen in de Alma's spanningen onder de studenten. Sora wenste duidelijkheid over de prijzpolitiek van de universitaire restaurants. Met dat doel richtte men in de beheerraad van Alma een prijzkommissie op. In die commissie zetelden studenten - Franstaligen en Nederlandstaligen - en mensen van de directie van Alma. Zij probeerden ideeën uit te werken om het jaarlijks tekort in eerste instantie via intern beheer op te vangen.

26 frank

Prijzverhogingen zouden immers wel eens noodzakelijk kunnen blijken. Men hoopte dat daar via interne wijzigingen een mouw aan kon worden gepast. Het tekort kon echter ook op andere manieren aangezuiverd worden. De prijs van de dagschotel was in Alma van 1954 tot 1964 konstant gebleven. In oktober 1964 was er voor de eerste maal een verhoging van de maaltijdprijs, van 24 naar 26 frank. Iedere verdere aanpassing moest door de twee bestaande studentenkeupels mee beslist worden, om automatische prijsaanpassingen te vermijden.

Eind november 1967 kwam de aankondiging van een nieuwe Alma-vestiging. Het restaurant aan de Tiensestraat kreeg de naam Sint-Donatus mee. Sora stelde vast dat bij het tot stand komen van dit initiatief de normale procedure niet werd gevolgd. Steunend op een impliciete instemming van de studenten met een algemeen principe, namelijk de inplanting van kleinere eetgelegenheden in de stad, had de Alma-directie een concreet project ontworpen en uitgevoerd. Aan de Raad van Bestuur van Alma, waarin toen ook al studenten zaten, was echter nooit een uitspraak in die zin gevraagd. Sora veroordeelde nadrukkelijk de manier waarop de studentenvertegenwoordiging in Alma voor een voldongen feit was gesteld. De studenten hadden inderdaad wel geopteerd voor kleinere studentenrestaurants, maar meer gezelligheid, vlottere bediening en eventueel een iets hogere kwaliteit zouden worden geboden, aan prijzen in het bereik van het gewone studentenbudget. Sora stelde echter vast dat de Sint-Donatus een op professoren, personeel en ook studenten afgestemd luxe-restaurant was. Voor de studenten was zo'n initiatief binnen de sociale sektor zeker niet te verantwoorden. De opening op 1 december 1967 ging dan ook niet onopgemerkt voorbij. Enkele groepjes studenten hielden tijdens de openingsreceptie een opgemerkte omhaling "pour les étudiants nécessiteux". De Alma-directie veroordeelde deze actie en eiste dat Sora een strenge afkeuring zou uitspreken. Onder de busdragers op

de actie waren er immers ook Soraleden. Een afkeuring van de actie kwam er echter niet. De houding van de Alma-directie zorgde intendeel voor een nog sterkere weerstand tegen de opening van de Sint-Donatus.

Links

Op 15 januari 1968 brak een tweede revolutie los rond het vraagstuk Leuven Vlaams. De reactie op de expansieplannen van de Franstalige universitaire afdeling, die voorzagen in een blijvende vestiging te Leuven, was zeer hevig. De Vlaamse studenten en professoren wilden net als bij de meirevolutie van 1966 geen uitbreiding van de Franstalige afdeling in Leuven. De wekenlange

In november 1968 nam Sora deel aan de actie informatierecht. Deze actie ging van start omdat het overleg tussen de academische overheid en de studenten over mede-beheer in de academische sector op een dood spoor zat. Sociale Raad steunde de eis om net als in de sociale sector op alle niveaus van het universitaire beleid informatierecht te vragen.

De evolutie naar meer coördinatie binnen de studentenbeweging zette zich verder door met de oprichting van de Algemene Studentenraad (ASR) in 1969. Vanaf dat moment werden ook de andere deelraden opgestart. Naast Sociale Raad kwamen in 1969 Kringraad, Kultuurraad en Sportraad het rijtje aanvullen.

opsluiting van studentenleider Paul Goossens en het optreden van politie en rijkswacht gaven de progressieve kern binnen de studentenbeweging sterke argumenten om diepgaande vragen te stellen over de indeling van de maatschappij waarin men leefde. Veel studenten die tevoren nog argwanend of afwachtend de linkse oriëntering hadden gadeslagen, werden door de praktijk van de dagelijkse stakingsorganisatie inderdaad meegesleurd. Er volgde een radicale invraagstelling van de maatschappij in het algemeen en van de statisch gebleven universiteit in het bijzonder. Een sterke zwaai naar links zette zich als gevolg van dit gebeuren door.

Inspraak

De linkse evolutie in de studentenbeweging had vanzelfsprekend ook gevolgen voor Sora, al werd ze in 1968 aan haar linkerzijde door de Studentenvakbeweging (SVB) voorbijgestoken. De SVB was in maart 1967 opgericht binnen het Katholiek Vlaams Hoogstudenten Verbond (KVHV). De revolutie van mei 1966 was aanleiding geweest voor een democratische omwenteling in de studententaliteit. Daardoor werd de groei van een bewuste linkse kern mogelijk.

70 JAREN

Vanaf 1970 was Sociale Raad het kernpunt van talrijke acties in het Leuvense. Niet zozeer de organisatie zelf trad daarbij op de voorgrond, maar wel de rol van Sora als praktische organisator en stimulator van allerlei actiecomitees. De bureaus van Sora waren het centrum waar alle geïnteresseerden samenkwamen. Vele studenten die in de actiecomitees zaten, waren maar al te blij dat ze een hoop praktische zaken op de Sora-structuur konden afschuiven. Want met alleen maar vrijwilligers kon men langdurige acties wel vergeten.

Eén van die actiecomitees was het Actiecomitee Vreemde Studenten (AVS). Dat begon eind november 1970 actie te voeren tegen het verscherpen van maatregelen tegen het verblijf van vreemdelingen in België. Alfons Vranckx, socialist en minister van justitie in de aan de macht zijnde coalitie van kristenen, socialist en liberalen, wilde een aantal maatregelen nemen om de immigratie van vreemdelingen aan banden te leggen. De buitenlandse studenten, waarvan er velen afkomstig waren uit ontwikkelingslanden met dubieuze regimes, zouden aan een aantal voorwaarden moeten voldoen om in de toekomst nog in België te mogen studeren. Een geldig paspoort, een inschrijvingsbewijs aan een Belgische universiteit en bovendien een bewijs van goed gedrag en zeden zouden noodzakelijk worden. De hele waslijst maatregelen leidde ertoe dat aan alle universiteiten door de studenten, met steun van andere groepen, tegen de maatregelen van Vranckx werd geprotesteerd. Een massale hongerstaking, twee betogingen met telkens meer dan 5000 studenten, fakkeltochten doorheen de Leuvense arbeiderswijken en een hele reeks bezettingen brachten die eensgezindheid tot uiting. Vlaamse en Waalse studenten waren in Leuven solidair in hun verzet tegen de Vranckx-maatregelen. De massale acties hadden tot gevolg dat Vranckx zijn voorstel herzag en dat hij op enkele punten aan de studenteneisen toegaaf.

Sociale Raad kloeg in het begin van de jaren zeventig allerlei vormen van repressie aan. Er waren de maatregelen van de Algemeen Beheerder Guido Declercq, die de studentenbeweging in een benarde financiële positie bracht. Er was het geweld dat rijkswacht en politie te Leuven tegen studenten gebruikten. Vooral toen op 19 november 1971 een student economie, Romain Cools, door een politieagent werd doodgeschoten, kwam dat duidelijk naar voren. Sora, Ekonomika en andere studentenorganisaties reageerden geschokt. De agent verklaarde dat hij een gevaarlijke dief in de kelders van het Handelsklok dacht aan te treffen en dat hij daarom op de student had geschoten. De reactie van de studenten bestond uit een korte, maar massale protestbeweging. In november en december 1971 werden duizenden studenten gemobiliseerd om tegen dit harde politioptreden te protesteren.

In 1972 werd Sociale Raad gekonfronteerd met een ander soort repressie, de eerste besparingen in de sociale sector. Tijdens het academiejaar was er nog geen sprake van besparingen, maar onder de vakantie doken er steeds meer hardnekkige geruchten op. In september 1972 werden inderdaad een reeks besparingsvoorstellen vrijgegeven. Sora verzette zich meteen tegen dit wetsontwerp, genaamd naar de ministers van Nationale Opvoeding Claes en Hurez. De voorgestelde 'besparingen' bestonden uit een verhoging van het inschrijvingsgeld naar 5000 frank, een beperking van het aantal buitenlandse studenten en een globale vermindering van het budget voor de sociale sector.

De reactie van de studenten tegen deze zware ingrepen liet niet op zich wachten. Sociale Raad organiseerde onder andere een 'traditionele' rektoratsbezetting naast talrijke kleinschalige acties in zowel alle fakulteiten als twee nationale betogingen. Op 25 oktober betoogden 7000 studenten te Leuven en drie weken later op 14 november 1972 waren er meer dan 10.000 betogers in Brussel. Op 22 november 1972 viel de regering. Niet over de maatregelen Claes-Hurez, maar - jawel - over de kwestie Voeren.

Bloedwost

De hervorming van het Belgische leger veroorzaakte in 1973 veel beroering. Naast het voorstel tot inkrimping van de duur van de legerdienst - van twaalf naar zes maanden dienstdienst - zou die hervorming ook minder positieve gevolgen gehad hebben. Die keerzijde bestond uit het niet meer verlenen van uitsel van legerdienst om studieredenen. Tot half maart 1973 vonden acties tegen dit legerplan van VdB plaats. Nieuw aktiemiddel was het studentenprotest in het parlement. Onder druk van alle kanten moest VdB uiteindelijk bakzeil halen.

Sociale Raad steunde bovendien ook de aktie van Kringraad en Germania tegen de gastkolleges van de Zuidafrikaanse lektor Spies, een attaché van de ambassade van Zuid-Afrika te Brussel.

Na een hele reeks acties van de studenten tegen deze vertegenwoordiger van het apartheidregime was er op 19 december 1973 goed nieuws te vieren. Spies moest stoppen met het geven van zijn kolleges aan de KU Leuven en alle studenten die sankties hadden opgelopen voor hun rol in de anti-Spies acties verkregen de intrekking van die maatregel.

In het najaar van 1974 rolde de allereerste *Veto* van de pers. Het was het blad van de Algemeen Studentenraad (ASR) en het had als doel de werking, ideeën en standpunten van de ASR en haar raden aan zoveel mogelijk studenten bekend te maken. Daarmee was dit studentenblad de verderzetting van een jarenlange traditie. De overkoepelende

organisatie van de Leuvense studentenwereld bracht meestal een eigen blad uit.

De standpunten en de ideeën van de ASR sprongen je zo vanop de voorpagina tegemoet. Onder de paginabrede titel stonden drie korpusente heren die elkaars hand vasthielden. Zij stonden daar afgebeeld als de symbolen van kerk, kapitaal en staat. Door deze opvallende kop van het blad was het overduidelijk dat *Veto* links en anti-burgerlijk wilde zijn. Als blad van de ASR werd het ook

de ideale spreekbuis voor Sociale Raad en de andere ASR-radten. Vanaf de eerste jaargang was het dan ook een blad dat niets of niemand spaarde, die tegen de opvatting van demokratisering inging. De naam van het blad sloeg trouwens op het feit dat de ASR de studenten bewust wilde maken van hun positie. De universiteit was er in de eerste plaats voor de studenten en zij moesten het dus niet nemen dat voor hen belangrijke beslissingen over hun hoofden heen werden genomen.

Het optimisme van de jaren zestig om de demokratisering van het hoger onderwijs snel te bereiken en ze dan te konsolideren, verdween in het begin van de jaren zeventig. De crisis sloeg toe en rond de demokratiseringsgedachte werd het opeens erg stil.

Vanaf 1974 werden de acties voor het behoud van de bereikte, maar beperkte demokratisering zelfs toonaangevend. Men moest dus met erg weinig genoegen nemen. Nochtans werden andere aktiepunten zeker niet verwaarloosd. Vanaf november 1974 deed de zogenaamde Boerenaktie zelfs tijdelijk de aandacht voor andere bezigheden verdwijnen. Doordat honderden aktieve studenten de boer opgingen om de door watersnood getroffen landbouwers te helpen, kwamen andere acties bij gebrek aan mankracht nooit echt van de grond.

In 1976 werd het nog veel duidelijker dat er een vertraging en zelfs een achteruitgang van de demokratisering van het onderwijs optrad. Het aantal studenten uit financieel minder krachtige gezinnen was in absolute cijfers wel toegenomen, maar het bleef nog altijd ver onder de mogelijkheden. De arbeiders, lagere bedienden en kleine zelfstandigen vertegenwoordigden samen bijna driekwart van de beroepsbevolking, maar zij leverden nog niet eens 30% van de studenten.

Splits

Het vertrek van verschillende Franstalige organisaties uit Leuven naar Louvain-la-Neuve (Ottignies) bracht in mei 1977 met zich mee dat tegen het begin van het academiejaar 1977-78 in Leuven heel wat gebouwen vrijkwamen. Op 25 februari 1977 werd besloten dat alle sociale diensten in het vervallen Van Dalekollege aan de Naamsstraat zouden worden ondergebracht. In afwachting van de restauratie van dit kollege werden ze geentraliseerd rond de Jan Stasstraat en de Bogaardenstraat. De

verhuus van de ASR-radten bracht Kringraad, Kultuurraad en Sportraad naar de Van Evenstraat 2. Sociale Raad daarentegen nam haar intrek in het gebouw dat door het Centre Social van de UCL verlaten werd. Zo kwam Sora terecht in de 's Meiersstraat 5.

In mei 1978 lekten de nieuwe besparingsplannen van de regering Tindemans uit. Zij bevatten een aantal maatregelen die voor Sora volstrekt onaanvaardbaar waren. Zo konden de verhoging van het inschrijvingsgeld tot 10.000 frank, de

blokkering van de subsidies voor de sociale sektor en de vermindering van de studiebeurzen in geen geval aanvaard worden. In diezelfde maand nog werden een hele reeks bezwaren vanuit het standpunt van de demokratisering van het onderwijs tegen deze maatregelen geformuleerd en kwam er een gemeenschappelijk front tegen de voorgenomen besnoeiingen in het hoger onderwijs tot stand. Tientallen fakulteitskringen van de KU Leuven en de RU Gent verzetten zich samen met andere studentenorganisaties met klem tegen de mogelijke beslissing van de regering om die besparingen in het hoger onderwijs door te voeren. Tijdens de vakantiemaanden besloot de regering via volmachten tot besparingen. Vanaf september 1978 werd via Sociale Raad het sein gegeven voor 'de akties tegen de 10.000'.

De volgende maanden rolde een ware stroom van stakingen en betogingen over Leuven. Al die opwindung was gerechtvaardigd, want de verduubeling van het inschrijvingsgeld moest dienen om het snoeien in de werkingstoelagen van de universiteiten op te vangen. Een steeds groter gedeelte van de kostprijs van universitaire studies werd dus door de staat afgewenteld op de student zelf.

Zwart

De diskussie rond de invoering van een vijfde jaar voor Psychologie en Pedagogie was anderzinds ook de moeite waard. In spoedtempo en zonder inspraak van de studenten, werd een voorstel uitgewerkt om beide opleidingen op vijf jaar te brengen. Voornaamste argumentatie: in de rijksuniversiteiten bestond deze regeling al en hun afgestudeerden stonden dus sterker op de arbeidsmarkt. De gestegen studiekost deed weinig ter zake, vond men. Van de studenten was ook nu een meerderheid bekend. De uitslag van de diskussie is tekend.

In maart 1979 begon Sociale Raad met een nieuw initiatief om de huisvesting van de studenten te verbeteren. Het doel was de slechte huisvesting aan te klagen en zo tot verbeteringen te komen. Een onderzoek over studentenhuusvesting leidde tot het verschijnen van een 'Zwartboek van de huisvesting'.

Het jaar werd ook gekenmerkt door de nasleep van de 10.000-akties. Vanaf eind augustus 1979 werden een derigstal studenten voor de korrektionele rechtbank gebracht op basis van allerlei vage beschuldigingen. Het was de eerste maal in de geschiedenis van de studentenbeweging dat zoveel studenten voor de rechter verschenen wegens het voeren van akties. Het was zelfs van de jaren zestig geleden dat een student daarvoor vervolgd werd.

Dat de studenten van verschillende kanten onder druk werden gezet om niet teveel 'lastige' vragen te stellen bij het universitair beleid, bleek ook uit de opening van het academiejaar 1980-81. In de studentenspeech hekelde Karel Meganck, voorzitter van Sociale Raad en woordvoerder voor de ASR, vooral de besparingen. Dat die niet op een rechtvaardige wijze werden doorgevoerd, werd overvloedig in de studentenspeech aan de kaak gesteld. Het professorenkorps probeerde via voetgetrappel Meganck het woord te ontnemen. Deze censuur was een wel heel overtuigend bewijs dat de speech een gevoelige plek had geraakt.

De beginmaanden van 1982 stonden helemaal in het teken van de betaalstaking in Alma. Sociale Raad reageerde daarmee tegen een forse prijsstijging met vijf frank van de Alma-schotels. Bovendien moest je vanaf nu je soep en dessert ekstra betalen. Voeger was die in de basisprijs inbegrepen. Sociale Raad begon daarom met een betaalstaking: in plaats van de officiële ticketjes van 65 frank, verkochten de aktievoerders alternatieve bonnetjes aan 60 frank. Ook na de stopzetting van de betaalstaking in de Alma's, na drie weken aktie en de aanbieding van eigen schotels door de mensen van Sociale Raad aan 60 fr. - de 'oude' prijs - bleef Sora zich na ruime konsultatie van de fakulteitskringen en de studenten met klem verzetten tegen de prijsverhoging.

Krulletje

Vanaf 1983 doken er ook problemen op binnen de studentenkoopel. De ASR was dusdanig stond ter diskussie. Eind 1983 werd door Ekonomika de oprichting van een zesde raad voorgesteld. Die moest volgens hun voorstel de andere raden kunnen controleren. De problematiek zorgde voor hevige diskussies binnen Sociale Raad. De meerderheid van de kringen was duidelijk tegen zo'n superraad. Het Ekonomika-bestuur besloot in februari 1984 uit de ASR te treden. Heel wat andere kringen waren over die handelwijze allerminst te spreken. Zij moesten immers vaststellen dat één van de grootste kringen, in plaats van zich daadwerkelijk en op een serieuze manier in te spannen voor de werking van de raden, struikelde over randenomenen in de besluitvorming van het radensysteem.

De grote stamentwist binnen de Leuvense studentenbeweging kon op die manier beginnen. De oppositiegroep rond Ekonomika, die uiteindelijk Kringunie Leuven - Krul - zou gaan heten, kenmerkte zich als een anti-beweging. Vanaf maart 1984 traden nog zes andere kringen uit de ASR. Zo gingen bijvoorbeeld het VRG en Romania over naar de Krul.

Op de eerste Algemene Vergadering van Sociale Raad in het academiejaar 1984-85 werd een duidelijke stelling ingenomen over de splitsing ASR-Krul. Ze bepaalde de houding van Sora voor de rest van het jaar: "In de eerste plaats komt het erop aan te werken, d.i. inhoudelijk bezig zijn met de demokratisering van het onderwijs, iets waar wij veel sterker in zijn dan Krul, omdat zij dit wil noch kan". Nochtans zou Sociale Raad in hetzelfde jaar ook een belangrijke rol spelen in het beginnende verzoeningsproces. Dit had als doel terug tot één studentenkoopel te komen.

Duivel

En dan zat het er, na verschillende jaren relatieve kalmte op de kampus, weer bovenarms op. In november 1986 verzoenden ASR en Krul zich. De nieuwe koopel kreeg de naam Leuvense Overkoepelende 'Kringorganisatie - Loko - mee en werd de organisierende kracht achter de akties tegen het Sint-Anna-plan.

Dat plan was verantwoordelijk voor de halvering van de regeringstoelagen voor de sociale sektor aan de KU Leuven. De gevolgen voor de demokratisering én de akties bleven niet uit. Het begon met een boykot van de inschrijvingen in de Hallen, een betoging in Brussel, een zebrapadenaktie op de Bondgenotenlaan en andere ludieke akties. Op 27 november 1986 sloeg de vlam in de pijp met de bezetting van het rektorat. Na die bezetting volgden de betogingen, bezettingen en relletjes elkaar in snel tempo op. Hoogtepunt is de betoging van meer dan 15.000 studenten op 16 december 1986 in Brussel. Daarna kwam de kerstavakantie en liet de grote massa het afweten. De afbouw van de demokratisering ging onverstoerbaar zijn gangetje.

Het academiejaar 1987-88 bracht weer spanningen binnen de koopel aan het licht. In februari 1988 kregen onder andere de Zuidafrikaanse aartsbisschop Dennis Hurley - op voorstel van de studenten - en Vlaanderens hoop André Leysen een eredoektoert. Sociale Raad voerde aktie tegen Leysen. Een week later werden door Loko de Gouden Buizen, een soort studentenonderscheiding, uitgereikt. *Veto* gaf er een aan de BRT-Aktueelploeg met onder andere Danny Huwé. Sociale Raad gaf haar onderscheiding aan vakbondsmilitant Jan Grauwels. Jan Grauwels en André Leysen waren het duo dat aanleiding werd voor een nieuwe diskussie over de representativiteit van de koopel.

Wit

In 1988 lanceerde Sociale Raad in samenwerking met Isol een opgemerkte anti-racistische campagne. De slogan 'Maak hen niet zwart' werd via een uitgebreide brochure en een affiche onder de studenten verspreid. De brochure vloog als het ware de deur van de 's Meiersstraat uit en raakte in 1989 zelfs aan ongeveer 1000 verkochte exemplaren. Sora probeerde om een aanzet te geven voor een diskussie over de gevoelige aspecten van migratie, vanzelfsprekend vanuit een anti-racistische reflex. Men werkte ook samen met andere organisaties die zich inzetten tegen racisme. De werkgroep 'anti-racisme' hield zich bijvoorbeeld ook bezig met het lot van de Koerdische vluchtelingenfamilie Tel. Ook het opstarten van een nationale aktie tegen racisme aan de universiteiten en hogescholen werd besproken en zou onder de Leuvense studenten worden uitgebouwd naar het voorbeeld van 'School zonder Racisme' aan de middelbare scholen.

En het academiejaar 1989-90 bracht ons 25 jaar Sociale Raad. Hip hip hoera en op naar de 50 zeker?

Staken en betogen tegen rijkswacht en Sint-Anna

"We konden Coens en Dilemans toch moeilijk neerschieten"

De laatste keer dat Sociale Raad echt 'massaal' kon mobiliseren – we spreken dan over betogingen met drie à vijfduizend studenten in Leuven, en zowat twintigduizend in Brussel – was in december 1986. De roomsblauwe coalitie Martens VI had toen aan dit land een gigantisch besparingsplan (het beruchte 'Sint-Annaplan') opgelegd. Voor het onderwijs, en zowat voor de sociale sektor van de universiteiten, had dit rampzalige gevolgen. Sociale Raad stooft op en organiseerde wat later gemeenzaam 'de akties' werden genoemd. Geert Van Eekert, toen vrijgestelde, en Marc Sys, in 1986 studentenverteenwoordiger op de RvS (Raad voor Studentenvoorzieningen), reconstrueerden die barrikadenperiode.

Geert Van Eekert: «Neen. Sociale Raad was al veel vroeger dan november 1986 in aktie geschoten. De eerste affiches tegen het Sint-Annaplan dateerden van mei. Toen is er al één dag staking geweest. In L&W was dat een groot succes: veel mensen om piket te staan, veel pamfletten, veel discussie. Tijdens de zomervakantie is er dan keihard doorgewerkt. Er heerste toen een geweldige sfeer op Sociale Raad, met heel veel vrijwilligers die kwamen meedoen.»

Veto: Later hadden de kranten het steeds over de "spontane opwelling van studentenprotest". Dat is dus een fout.

Marc Sys: «Natuurlijk. De eerste grote aktie was al begin oktober, toen in Brussel een Nationale Betoging doorging met vijfduizend studenten. De meeste deelnemers kwamen uit Leuven. Wij waren immers al een hele tijd aan het werken, terwijl in de andere centra nog bijna niets gebeurde.»

Van Eekert: «Je mag trouwens de aktie bij de inschrijvingen niet vergeten, die vond al in september plaats. De bedoeling was dat wij de studenten probeerden te overhalen om zich wel niet in te schrijven, ofwel om een solidariteitsmotie te ondertekenen. We hebben daar duizenden handtekeningen verzameld, een bijzonder groot aantal. Je moet van het globaal aantal studenten immers alle eerstejaars aftrekken. Die staan in de Hallen allemaal aan het handje van hun ouders. Probeer die maar eens te overtuigen dat hun zontje direkt de revolutionaire student moet uithangen. We hebben die verhoging natuurlijk niet kunnen tegenhouden. Het is wél een gigantisch

sukkes geweest in termen van mobilisatie: alle studenten wisten dat er iets aan de hand was.»

«Ik sta trouwens nog steeds achter die eis van ons, ongeacht of Deleecq dat vandaag een luxe noemt. Natuurlijk, als je blijft redeneren binnen het paradigma van inschrijvingsgeld, dan is een paar duizend frank minder of meer gewoon een peulschil. Het is echter een verkeerd uitgangspunt om te stellen dat een universiteit inschrijvingsgeld nodig heeft. Dat is gewoon een symptoom van een overheid die haar verantwoordelijkheid niet opneemt, en de student zijn sociale sektor en zijn aggregatie laat betalen.»

Sys: «Deleecq gebruikt het argument dat de inschrijvingsgeld nodig steeds niet veel zijn tegenover de werkelijke kost van een student. Nu, feitelijk heeft hij gelijk: je betaalt 15.000 frank, terwijl de staat gemiddeld 350.000 frank per student moet investeren. Dat is echter een super-liberale denkwijze, die lees je

ook in *Het Laatste Nieuws*: de gebruiker van het onderwijs moet ook de kost ervan betalen, of toch tenminste een gedeelte ervan. Dat is een eerste stap naar het Amerikaanse model. Terwijl een echt democratiserende regering de inschrijvingsgeld gewoone zou afschaffen. Ze kunnen dat gerust: je moet dan gewoon andere prioriteiten leggen.»

«Bovendien zijn die inschrijvingsgeld wel belangrijk, als je je op het standpunt van de ouders stelt. Twee kinderen aan de universiteit betekend dan onmiddellijk 30.000 frank inschrijvingsgeld. Wel, dat is een smak geld, en betekent voor heel wat mensen wél een reële drempel.»

Trans

Veto: In november heeft Sociale Raad dan beslist om in alle fakulteiten te staken. Voor studenten is dat anders niet zo'n gebruikelijk aktievorm. Manu Ruys merkte toen trouwens schamper op dat de studenten brossen nu ook al 'staken' wilden noemen.

Van Eekert: «Je moet je eigenlijk twee vragen stellen. Ten eerste: waarom voer je aktie, en ten tweede: welke vorm van aktie kies je? Wel, er was reden te over om aktie te voeren. Het Sint-Annaplan was dan al op regeringsniveau beslist, in de herfst zou op de RvS de begroting worden besproken. Die begroting betekende meteen de konkretisering van dat besparingsplan, dat moesten we proberen te verhinderen. We kozen dan voor een staking, omdat zo iets ongetwijfeld de beste aktievorm is. Alle studenten worden dan met de problematiek gekonfronteerd. Er zijn natuurlijk steeds mensen die hiermee niet akkoord zijn. Als een presidium echter de beslissing neemt om te staken, dan moet ze maar haar verantwoordelijkheid opnemen en haar leden proberen te overtuigen.»

Sys: «Een staking komt er niet zomaar. Eerst moesten alle afgevaardigden op Sociale Raad met het principe akkoord zijn, wat helemaal niet evident was. Om de Algemene Vergadering van Sociale Raad die beslissing te doen nemen, moesten immers eerst de kringen erachter staan. De meeste kringen deden dat door referenda te organiseren. Dat hele Sint-Annaplan, het principe van staking, werd dus door bijzonder veel mensen bediscussieerd. De Leuvense studenten wisten over het algemeen waarom ze staakten. In die zin kan je ook wel stellen dat een staking de best mogelijke informatiekampagne is. Tijdens de staking zijn trouwens in verschillende kringen alternatieve lessen doorgegaan.»

Veto: Eén van de grote discussiepunten was ook de noodzakelijkheid van de federalisering van het onderwijs. Heel veel mensen noemden dat toen een oplossing voor de onderwijsproblemen, maar Sociale Raad heeft 'federalisering' nooit in haar eisenpakket willen opnemen.

Sys: «En hebben we hier achteraf geen overschot van gelijk gekregen? Sociale Raad heeft toen steeds beweerd dat federalisering niet noodzakelijk democratisering betekend. Kijk vandaag naar het Hobu: de Vlaamse ekketieve

beslist dat de Hobu-studenten meer inschrijvingsgeld moeten betalen. Alle gekheid op een stokje: in Wallonië heeft men zo'n beslissing niet genomen. Daar is nu meer democratisering dan in Vlaanderen. Wel, dat bewijst onze stelling dat de organisatie van het onderwijs niet zo belangrijk is, maar wel welke politiek een regering wil volgen. Federalisering geeft hiervoor geen enkele garantie. Of het nu de nationale overheid is, of

de regionale, of de provincie Brabant die het onderwijs organiseert, dat doet er niet veel toe. Je kan hen slechts op hun inhoudelijk beleid beoordelen.»

Van Eekert: «Voor mij bewees die discussie rond federalisering nog een andere zaak. Op het moment dat het KVHV en het extreem-rechte NSV op straat kwamen om te roepen "demokratisering van het onderwijs", hebben wij daar onvoldoende weerwerk op kunnen bieden. Sociale Raad kon daar natuurlijk zelf een goed antwoord op geven, maar wij hadden geen tijd om daarover een gemotiveerd en beargumenteerd pamflet te verspreiden. Toen bleek dat er geen tijd meer was om de inhoudelijke standpunten van Sociale Raad naar buiten te brengen. Wij concentreerden ons noodgedwongen te veel op louter aktie-voeren.»

Veto: Je raakt nu de grootste controverse uit 1986 aan: binnen Sociale Raad werd er bikkhard geruzied of er nu 'meer aktie' zou moeten zijn, of dat er 'meer informatie' moest gewerkt worden.

Sys: «Tja, dat is een typisch probleem met dat zo'n aktieperiode samenhangt. Tijdens de akties was dat gewoon de noodzakelijke praktijk. Driemaal per week was er een betoging, de verschillende fakulteiten organiseerden allerlei akties, er gingen bezettingen door...

STUDENTENSPEECH:

ANN 1980

Intussen waren er nog de vergaderingen van het medebeeher (RvS, Alma, Acco) waar de studentenfraktie paraat moest staan. We waren in die dagen compleet stoned van die akties, we konden aan niets anders meer denken.»

Van Eekert: «Ik voelde me na een tijdje niet meer zo goed thuis. In het begin, bij die eerste akties zoals de bezetting van het rektorat, werd er door de studenten nog geen spelletje gespeeld. De rijkswacht kwam op de studenten af, en men bleef midden op de Naamsestraat zitten. Niemand vond het erg om opgepakt te worden. Later is dat veel meer een kalen muisspelletje geworden, en had het veel minder met de eigenlijke akties rond democratisering van het onderwijs te maken.»

Veto: Wij vragen ons toch af of Sociale Raad zich in die tijd niet soepeler had moeten opstellen tegen de groep aktievoerders. Het zijn toch de akties geweest, die voor het merendeel van de studenten tot de verbeelding hebben gesproken.

Nu, dat er zo gediscussieerd werd, bewees wel hoe democratisch we werkten. Ik denk wel dat de meeste aktievoerders zich niet realiseerden hoe lang zo'n aktie wel zou gaan duren, wilde ze tenminste sukses hebben. Nu was het veilig, maar veel te kort. We hadden de krachten meer moeten doseren, en het langer kunnen volhouden. Nu was iedereen burned out in januari.»

«Je moet ook beseffen dat we geen 'professionals' zijn. Als er morgen weer zo'n akties zouden zijn, zou de studentenbeweging zich voor hetzelfde probleem geplaatst zien. Hetzelfde de Nationale Koördinatie. We hadden geen structuren, geen gemeenschappelijke in houd, we kenden de mensen van de andere centra niet. We moesten al die kontakten en afspraken maken, terwijl al die akties bezig waren. Toen dat eindelijk allemaal op poten stond, waren de akties haast afgelopen.»

«Puur fysisch konden de medewerkers van Sociale Raad het niet meer volhouden. Ik zat samen met de afge-

Sociale Raad heeft zich soms de woede van veel studenten op de hals gehaald door er stilte te maken met de megafoons vanonder te muizen.

Van Eekert: «Veel van die mensen, die in december de Grote Jan zaten uit te hangen, hebben we na de kerstvakantie nooit meer teruggezien. Dan kan je je toch vragen stellen naar het engagement van die 'aktievoerders'.»

«Natuurlijk, achteraf heb ik mezelf ook verwijten gemaakt. Ik had 's nachts – als de anderen 'naar de Naamse' waren – ook in de 'Meiersstraat kunnen gaan werken om de akties dan maar meer 'inhoudelijk' te sturen, in plaats van gewoon ontmoedigd te zijn. Op het einde is dat ook gebeurd. We hebben toen bijvoorbeeld een ketting naar Heverlee gemaakt, om de studenten ook daar mee te krijgen.»

Sys: «Je moet je de sfeer van die dagen inbeelden: dat was bijna een revolutionaire toestand. Er was enorm veel volk op die betogingen, en achteraf had je altijd een groep die per se wilde verderbetogen. Dan begonnen de discussies, maar die kleinere groep – die ik niet wil afdoen als 'ekstremen!' – deed dan toch altijd verder. We moeten niet ontkennen dat de studentenbeweging intern enorm verdeeld was: we wisten niet welke strategie we moesten volgen.

vaardigde van Katechetika op kot. Wel, de andere bewoners zagen ons nooit meer. Van tien uur 's morgens tot drie uur 's avonds waren wij weg: staken, vergaderen, betogen, zumpen, ruzie maken, koördineren. Eén maand tegen zo'n tempo werken, dat was echt het maximum.»

Veto: Natuurlijk kregen jullie het verwijt dat Sociale Raad 'natief' was. Als jullie wat diplomatischer geweest waren, zouden jullie meer bereikt hebben.

Van Eekert: «Hahahaha.»

«Onze akties waren politiek, dat is juist. Ze waren tegen de regering en voor de democratisering van het onderwijs. Wij waren absoluut niet partijpolitiek. Onze tegenstanders profileerden zich zo wel. Waarom waren sommige kringen tegen Sociale Raad? Omdat ze voor democratisering waren? Laat me niet lachen: die mensen waren eigenlijk akkoord met de regeringsmaatregelen, en wilden vooral goede maatjes blijven met de academische overheid. Dat was voor hen veel belangrijker.»

«Je moet dat resultaat ook op termijn bekijken: in Leuven hebben we de best uitgebouwde en goedkoopste Sociale Sektor van België. Denk maar dat het werk en de akties van Sociale Raad daar voor een flink stuk mee te maken hebben. Dat is er allemaal niet zomaar gekomen.»

Sys: «De meesten van ons waren enorm bij die akties betrokken. Wij geloofden in het ideaal van democratisering van het onderwijs. Wij waren écht oprecht kwaad, maar konden Dilemans of Coens toch moeilijk neerschieten. Trouwens, wij hebben wel iets concreets bereikt. De ministers hebben tot de laatste nacht van de volmachtperiode over Numerus Clausus zitten discussiëren, maar hebben er geen consensus over kunnen bereiken. Het staat vast dat de akties van de studenten die beslissing in belangrijke mate beïnvloed hebben. Helmael gefrustreerd zijn we dus niet.»

Walter Pauli

1978: de akties tegen de 10.000

"Zelfs de rijkswachters moesten gaan lopen"

Sociale Raad bestaat dit academiejaar 25 jaar. Tijd en plaats voor een terugblik op de grote aktiemomenten van de voorbije periode. De akties tegen de 10.000 waren tijdens het academiejaar 1978-79 niet uit de belangstelling van de studenten weg te slaan. Hoewel die akties niet direkt succesvol waren, hadden ze indirect toch resultaat. Bewustmaking van de student heet zoets. Daarvoor gingen we te rade bij O. Nico, vrijgestelde van Sociale Raad in dat geveerde jaar. Het jaar van de BOB op de kampus, van de studentenprocessen, van dansende jongens en meisjes en van nog veel meer leuke dingen.

Veto: De akties tegen de regeringsmaatregelen van 1978 staan bekend als de akties tegen de verhoging van het inschrijvingsgeld tot 10.000 frank. Wanneer werd het voor Sociale Raad duidelijk dat er weer een besparingsgolf zou komen?

Nico: «In september 1978 werd dat heel duidelijk. Toen bleek uit het wetsontwerp dat er een verduubeling van het inschrijvingsgeld zou komen, naast nog andere maatregelen. Aan de inschrijvingen in de Hallen begonnen we daarom onmiddellijk met een petitie-aktie tegen die verhoging. Wij gingen dus al die tafeltjes afaan, al die studenten en hun ouders om te vragen of ze de petitie wilden ondertekenen. In de andere universitaire centra werd opgeroepen tot een boycot van de inschrijvingen. Wij kroegen voor bewustmaking, er werd gediskussieerd en er werden een aantal prikkaties gevoerd. Een dag lang werden bijvoorbeeld de Hallen bezet. Geen inschrijvingen dus, en daar maakten we gebruik van om de mensen in te lichten. Dat is trouwens uitgebreid in de pers gekomen. In september werd er 's nachts ook duidelijk geplakt en gespoten. Tegen oktober was de sfeer dus al redelijk gespannen. Er werd een regionaal aktiecomité opgericht en we zijn dan begonnen met betogingen en bezettingen. Via Sociale Raad en via de afgevaardigden werd er in de fakulteiten opgeroepen om daaraan mee te werken. Al snel werd er dan ook een nationaal aktiecomité opgericht. Ook vele andere studentenverenigingen werkten trouwens goed mee.»

Stenen

«Belangrijk was dat alles in crescendo is gegaan. Dat had veel te maken met de algemene vergaderingen in de fakulteiten waar door mensen van Sociale Raad

STUDENTENSPEECH:

ANNO 1995

of van Kringraad meer uitleg werd gegeven. Daar besloot men tot akties, zoals de nationale betoging eind 1978 in Brussel. Meer dan 10.000 studenten kwamen toen op straat. Die betoging zou normaal ontbonden worden op een kruispunt, maar dat was helemaal afgezet door de Brusselse politie. De massa kwam dus toe en de kop zwankte een brede laan in, maar daar doken rijkswachters te paard op. Op eens stond alles

stil. Er zijn zelfs foto's van meisjes en jongens die staan te dansen voor een hele rij rijkswachters te paard. Even later heeft de rijkswacht dan gegaan. En daarna is er een herte in de pers gekomen. Men beweerde dat we straten opbraken en met stenen gooiden. Er verschenen zelfs foto's van opgehoopte stenen, maar dat was bedrog. Er waren namelijk gewoon werken in uitvoering. De pers en de rijkswacht werden dus ingezet om de akties te breken. Naar de eksamen toe zijn de akties dan toch stil gevallen.»

Veto: Kan men wel spreken van geslaagde akties, als er geen direkte toegenomenkomst aan de studenteneisen was?

Nico: «Ik denk dat het een geslaagde aktie was, met een zekere bewustmaking van de studenten. Een breed eenheidsfront van Vujo en KVHV tot RAL en MLB was tot stand gekomen. Het bredere kader van de kriswiswet, waarin al die onderwijsmaatregelen thuis hoorden, werd ook besproken. Dat was toch een enorme bewustmaking van de studenten. Daarom sleepte die aktie ook zo lang aan, omdat men de ernst ervan inzag. Het was geen elitaire korporatistische aktie tegen de 10.000, maar een strijd voor demokratisering van het onderwijs. Bovendien hebben de akties ervoor gezorgd dat men een hele tijd heeft gewacht met verdere maatregelen tegen het universitaire onderwijs. Uit schrik om teveel beroring te veroorzaken. Je ziet vaker dat de direkte aanleiding niet kan worden tegengehouden, maar dat er wel een uitstel is van verdere maatregelen.»

Veto: Wat ook opviel bij de akties tegen de 10.000 waren de talrijke processen

met studenten waar de politie en de rijkswacht moesten gaan lopen.»

«Ook de politieke partijen kregen er van langs. De scheurdeprocessen zijn daar een goed voorbeeld van. Het was in 1978 namelijk een verkiezingsjaar. De studenten besloten om van alle partijen die geen duidelijk standpunt innamen de verkiezingsaffiches af te scheuren. Dat werd massaal gedaan, zodanig dat die partijen er echt mee inzaten. Tijdens betogingen werden al de verkiezingsborden verwijderd. Af en toe werd het ook 's nachts gedaan en als er dan politie rondliep en die pakte iemand, ja dan kreeg die ene al die verschillende burgerlijke partijen tegenover zich.»

«De zogenaamde steengruisprocessen

taktisch natuurlijk dan effectief.»

«Soms waren er ook akties tegen de pers. We hebben lokalen van Knack, van De Streekkrant en van Het Laatste Nieuws bezet. De studenten skandeerden dan: «Wij willen een juiste berichtgeving». Je ziet dan dat alle mogelijke middelen tegen de studenten werden ingezet.»

Veto: Wat was precies de inbreng van Sociale Raad bij al die akties tegen de 10.000?

Nico: «Sociale Raad was zeker één van de belangrijke gangmakers van het studentenprotest. In september 1978 waren het eigenlijk in eerste instantie alleen de vrijgestelden van Sociale Raad, die aanwezig waren, samen met de mensen die op de 's Meiersstraat woonden. Het was bijna een traditie dat zij meededen. Het lief van de één of de sociaal afgevaardigde van die fakulteit. Zo was het toch een vrij grote groep die naar de inschrijvingen trok.»

«Al vrij snel bestond er dan een algemene eenheid rond '10.000 neen'. Ook het openzetten van de universiteit

Nico: «Toen was er pas een boek verschenen van Luc Huyse: 'In de buitenbaan'. Het ging over universitair onderwijs en sociale ongelijkheid voor de arbeiderskinderen. Nu, ik denk wel dat je belangrijke studies steeds moet aanpakken om ze te bestuderen, en de goede punten eruit te gebruiken. Belangrijk is dat er discussie over is. Dat men ze bestudeert, en dat men uit bezorgdheid om de universiteit open te zetten voor lagere sociale klassen, alle punten aangrijpt. Als men studies echter gebruikt om elke aktie stil te leggen, dan is het een valse discussie. Maar als men het gebruikt om de aktie uit te breiden, dan zie ik er geen problemen in om te discussiëren en aktie te voeren rond de socio-kulturele drempels. Maar dan moet men ook goed zien waar die socio-kulturele drempels vandaan komen.»

Flikken

«Een heel ander punt waar Sociale Raad zich tijdens de akties mee bezighield, was het infiltreren van agenten in de betogingen. Daar hebben we ons toen op toegelegd omdat het zo duidelijk was dat er infiltratie was op de kampus. Iedereen deed eraan mee en op de duur hadden we een lijst van een twintig nummerplaten en foto's van flikken die in de betogingen infiltrerden.»

«Verder vonden de mensen van Sociale Raad het belangrijk dat zoveel mogelijk studenten geïnformeerd geraakten en op de hoogte waren. Dat is gewoon ervan uitgaan dat normale mensen met een beetje sociaal gevoel en een beetje gevoel voor rechtvaardigheid, ook een groot deel van de studenten dus, wel gevoelig zijn voor zulke sociale maatregelen. Maar die zijn niet op de hoogte. Als je ze op de hoogte brengt, dan komt de verantwoordiging en dan komt er verzet. Dus eigenlijk een vertrouwen hebben in de mensen. Ik denk dat het werk van Sociale Raad en van Kringraad altijd naar de studenten moet worden gebracht. Bijvoorbeeld na de aktie tegen de 10.000, in de nasleep, werd een deel van de studenten aktie-mee, ze moesten bovendien gaan studeren. Een deel van de massa haakte dus af.

Een deel dat erg bewust is, dat groept samen. Die blijven bezig, en je krijgt dus een splijting tussen de grote massa en zoets als de voorhoede. Dat waren dan Sociale Raad en Kringraad met de aktiecomités. Je ziet dat er eigenlijk nog veel te doen is, maar je krijgt het niet meer overbruggend naar de massa. Op aanvragen van Jan Cappelle, één van de andere ASR-vrijgestelden, die zei: «Ja, maar je moet terug naar de massa van de studenten gaan». Hij stelde toen voor om met een zwartboek van de huisvesting te beginnen. We zijn dan weer in gang geschooten, we hebben met Sociale Raad petitiefomulieren gemaakt en we waren weer vertrokken.»

Ronny Tielens

Veto: De laatste jaren hebben sommige mensen de overtuiging naar buiten gebracht dat financiële drempels niet opwegen tegen de volgende drie belangrijke socio-kulturele drempels. Waren daar in 1978 parallellen mee te trekken?

PROGRAMMA 25 JAAR SORA

DINSDAG 16 JANUARI

Om 20.00 u vindt in het Auditorium Zeger Van Hee, Kollege De Valk een debat plaats rond 25 jaar demokratisering van het onderwijs. Sociale Raad heeft hiervoor Roel Nieuworp, Jan Bauwens en Michel Leyers uitgenodigd. Deze drie mensen stonden in de jaren zestig aan de wieg van Sora of hebben haar in de kinderjaren bijgestaan. Roel Nieuworp (sektaris Fakulteitencentrum 63-64 en voorzitter Leuvense Studenten Korps 65-66), Jan Bauwens (eens vrijgestelde Sora, nu sekretaris van de Raad van Beheer aan de KU Leuven) en Michel Leyers (voorzitter Sora, 68-69) zullen onder leiding van moderator prof. Louis Vos een boompe opzetten over het ontstaan van Sociale Raad, de demokratisering van het onderwijs door de jaren heen en over wat er in hun huidige beroepsleven van het sociaal engagement overblijft.

WOENSDAG 17 JANUARI

In de Alma's wordt een Sora-schotel aan 70 frank aangeboden.

DONDERDAG 18 JANUARI

Om 21.00 u viert Sora werkelijk feest. In Isol-bar, Vesaliusstraat, wordt er een reuze-party op touw gezet.

Verder is er gedurende deze drie dagen in Alma II een affichetentoonstelling te bekijken. Ook zal het boek 'Onderwijs & demokratisering: 25 jaar Sociale Raad aan de KU Leuven, 1964-1989' vanaf dinsdag 16 januari op de tentoonstelling en in de 's Meiersstraat 5 verkrijgbaar zijn.

tegen studenten die aan de akties hadden deelgenomen. Hoe was dat allemaal mogelijk?

Nico: «Dat was heel eenvoudig. Diegenen die men kon oppakken, kregen natuurlijk de volle lading. Die kregen dus alles in hun schoenen geschoven. Bij de studenten heerste een enorme verantwoordiging tegen de rijkswacht. In Gent is er bijvoorbeeld een gevecht geweest

Het Belgisch Labyrint', zo heet het ongemeen succesrijke boek van Geert van Istendael. Dit lijvige werk heeft enige klaarheid willen scheppen in de ingewikkelde Belgische situatie, en uit de hoge verkoopcijfers blijkt dat dat voor velen wel even nodig was. Het boek heeft op nog geen jaar tijd een vijfde druk bereikt. Geert van Istendael is socioloog en was indertijd als navorsers bij het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek bezig met besluitvorming inzake ruimtelijke ordening in België. Je kent hem natuurlijk beter als journalist bij de BRT.

Van Istendael: «Ik herinner mij nog dat ik op mijn laatste werkdag bij het NFWO in de *Gambinus* zat bij die architecten, Van Aerschoot, Verpoet, en ik zat met een probleem. Ik moest namelijk een kopie van mijn diploma maken, maar het was te groot voor een kopiemachine. Ik ben toen naar Arenberg gefietst, want daar hadden ze er één om plattegronden mee te verkleinen en te vergroten.»

Veto: Was u zich toen al bewust van het Belgisch 'labyrint'?

Van Istendael: «Ik heb er altijd wel over nagedacht. Niet over het boek, maar over wat er in staat. Je werkt erover, je praat er veel over met collega's, en je leest er veel over. In maart 1987 zei de uitgever van De Arbeiderspers dat ik maar eens een boek over België moest schrijven. Ik zei: "Nee". Ik had er geen tijd voor, en ik had niet het kleinste idee van hoe zo'n boek in elkaar moest zitten. Hij bleef aandringen, en vroeg mij een lijst van hoofdstukken. Die maakte ik, ik stuurde ze op, en hij vond het uitstekend.»

Van Istendael: «In september 1987 stuurde ik hem een eerste hoofdstuk, met de bedoeling er van af te zijn: het ging over Voeren, het ingewikkeldste probleem van België. Ik dacht dat hij zou zeggen: "forget it", maar hij vond het integendeel heel begrijpelijk. Ik heb dan voortgewerkt, hoofdstuk per hoofdstuk ingezonden. Af en toe kreeg ik iets terug omdat het niet goed was, en in februari 1988 liep ik vast. Toen kreeg ik een contract. Dat spoorde mij aan, ik heb een soort sanktie nodig om te schrijven, een verplichting. Ik heb drie maanden verlof zonder wedde genomen en al de rest geschreven, twee derde van het boek. In december 1988 was het af.»

Veto: Het boek is in eerste instantie naar Nederland toe geschreven.

Van Istendael: «Eén van de werktitels was: *België voor Hollanders verklaard*. Maar er zijn uiteindelijk ongeveer evenveel boeken in België verkocht als in Nederland. Ik had nooit gedacht dat het in België zoveel gelezen zou worden. Ze krijgen hier toch geschiedenis op de lagere school?»

Veto: Als je een boek schrijft waarin je België moet uitleggen aan buitenlanders, dan moet je zeer selectief te werk gaan. Je kunt lang niet alles vertellen.

Van Istendael: «Ik ben begonnen met het onderwerp dat volgens mij het meest zichtbaar was voor Nederlanders: de taalstrijd. Daardoor is België bekend in het buitenland. En verder was er het bouwen, waar ik trouwens goed in thuis was.»

«Ik heb natuurlijk ook geselecteerd volgens wat ik het beste ken. Er had gerust een economisch hoofdstuk in gekund, maar daar weet ik niet genoeg van af. Ik zal dus niet beweren dat mijn boek een niet-objectief beeld van België geeft, of een juist beeld. Het is mijn beeld van België. Ik heb de kritiek gekregen dat het woordje 'ik' er te veel in voorkomt, dat ik te subjectief ben.»

«Er zitten ook waarheden als koeken in dat boek, die je niet kunt weerleggen. Zo hebben de Belgen de joodse inwoners van hun land veel beter beschermd dan de Nederlanders dat hebben gedaan. Dat is een zeer onbekend gegeven, maar het staat als een paal boven water. Je hebt het feit dat de vakbonden hier numeriek veel sterker zijn dan waar dan ook in Europa, behalve in Zweden misschien.»

Geert van Istendael over taal in België

“De Vlamingen krijgen een vals meerderwaardigheidskompleks”

Veto: Zijn dat dingen die u er toe brengen, België een 'labyrint' te noemen? Voor buitenlanders is eigenlijk toch elk land een labyrint.

Van Istendael: «Dat is waar. Als ik moet proberen te doorgronden hoe bijvoorbeeld de Nederlandse protestantse kerk in mekaar zit, krijg ik de indruk van een labyrint. Zo ook voor België. Maar de faktor die het hier wat onbegrijpelijk maakt, is de verscheidenheid in talen. Eén van de drie officiële talen hier, het Nederlands, wordt door een heleboel Nederlanders niet beschouwd als Nederlands. "Je hoort toch zo dat het dat niet is", zeggen ze dan.»

Veto: Veel Vlamingen vinden dat ook.

Van Istendael: «Ik heb zo iets vastgesteld, ja.»

Veto: In uw boek stelt u wel dat er iets als een Nederlands taalgebied is, een éénheid. U hebt een hekel aan Vlaams, een hekel aan Hollands, u houdt van Nederlands. Wat is dat dan, dat Nederlands?

Van Istendael: «Er is een norm, een Dikke Van Dale, een ANS (Algemene Nederlandse Spraakkunst, nvd). Het Nederlands is een officiële taal. Taalkun-

digen hebben dat misschien niet zo graag, of snappen dat niet zo goed, maar door een meerderheid van mensen die hier verkozten zijn, is gezegd: het is een Vlaamse gemeenschap, maar de officiële taal is het Nederlands. En er is een taalkunerverdrag afgesloten.»

«Het tweede gegeven is politiek: als je naar buiten toe niet wilt werken aan een éénheid, dan word je weggeveegd in Europa, waarin het Nederlands een middelgrote taal is.»

«Iets anders is de linguïstische kant van de zaak: wat is de spraakmakende gemeente? Die moet volgens mij zo breed mogelijk gezien worden. Ze moet niet alleen in Antwerpen liggen, niet alleen in de Randstad, maar ze moet zo breed mogelijk zijn, om de taal zoveel mogelijk rijkdom te bieden. Niemand moet zich dan schamen over een accent.»

Veto: Er is de opvatting dat de standaardtaalpreker diegene is, van wie men niet hoort uit welk deel van het taalgebied hij komt.

Van Istendael: «Dat is de jakobijnse, Franse opvatting: iedereen moet spreken zoals in Parijs. Daar ben ik het niet eens. Ik deel de afkeer van de Vlamingen voor de authentieke 'harde g' niet, maar ik

kijk zeker niet neer op de 'zachte g'. Ik ben voor verscheidenheid in die dingen.»

Veto: Vlamingen vinden het taalgebruik van het BRT-Joernaal beter dan dat van de NOS.

Van Istendael: «Ik vind dat ook. Omdat het dicht bij het geschreven woordbeeld staat, denk ik. Het Nederlands van NOS-mensen is erg regionaal gekleurd: het is Hollands, Randstad. En wat mij ergert, is dat mensen die duidelijk uit Limburg of Groningen komen, dat proberen te imiteren, in plaats van met hun eigen accent te spreken. Die klankvormen van de Randstad stralen uit tot aan de rijksgrenzen, omdat de media van daaruit het land beheersen.»

Veto: De Vlaming mag de BRT-uitspraak dan al beter vinden dan de Hollandse, hij weet nog altijd niet goed wat hij met zijn taal aan moet. Hij zit nog altijd met zijn minderwaardigheidskompleks.

Van Istendael: «Minder en minder. De Vlaming is een gevaar voor zijn eigen taal aan het worden. Dat komt door onze zelfgenoegzaamheid. We denken dat we goed spreken en schrijven, terwijl we dat toch niet doen. We dringen onze

dialekten achteruit, terwijl dat helemaal niet hoeft. De Vlamingen krijgen een vals meerderwaardigheidskompleks. Een minderwaardigheidskompleks heeft het voordeel der nederigheid. Je kijkt op naar een norm die zegt: "Zo moet het".

«Iedere Vlaming die schrijft, en die ernstig met zijn taal bezig is, zit met het probleem dat hij zijn eigen taal niet schrijft. Hij schrijft iets gekonstrueerd. Walter Van den Broeck worstelt daarmee in zijn *Brief aan Boudevin*. Het laatste boek van Leo Pleysier, *Wit is altijd schoon*, is helemaal in een soort Kempisch geschreven. Hugo Claus werd jaren geleden de vraag gesteld, waarom hij niet in het Frans of het Engels schreef. "Dat doe ik niet," zei hij, "want ik heb mijn taal moeten veroveren, ik heb ervoor moeten vechten". Zo iets is niet slecht voor een schrijver. Nederlanders zeggen mij vaak: "Julie praten misschien wel krom, maar jullie zijn jullie veel beter bewust van het verschijnsel taal."»

Dat heb ik vaak vastgesteld bij Westvlamingen. Sommigen zijn heel beschamend omdat ze Westvlaams spreken, maar wanneer ze dan een ongelooftelijke inspanning doen om Nederlands te spreken, doen ze dat schitterend.»

Veto: Toch weten Nederlanders veel minder goed wat er in Vlaanderen gebeurt op literair gebied dan omgekeert.

Van Istendael: «Daar komt sterk verandering in. Wat ik de laatste tien jaar in de literatuur zie, is een smak Vlaamse schrijvers die ineens in het hele taalgebied ontdekt worden. Ze krijgen de grote prijzen, ze worden gelezen. Toen ik in 1983 mijn eerste dichtbundel in Nederland publiceerde, was ik daar de enige Vlaming. De vorige was Louis Paul Boon geweest, maar die was dood. Sindsdien zitten er een heleboel: Erik Verpale, Dirk van Bastelaere, Charles Duval. En ze zijn verder aan het zoeken.»

«Nu wordt er hier wel veel commentaar geleverd op het feit dat Vlaamse schrijvers met hun werk naar Nederlandse uitgeverijen stappen, maar het werkt daar gewoon beter. Dat de uitgeverij hier slecht zijn, heeft te maken met ons taalkundige, én met ons katoelike verleden. Ken je het verhaal van Angèle Manteau? Zij is jaren lang één van de belangrijkste uitgeverijen van Vlaamse belletrische geweest. Zij was een *Walin*. En waar had ze Nederlands geleerd? Hier in Brussel, bij een Nederlander: Jan Greshoff. Vlaanderen had daar dus niets mee te maken.»

Moedwillig

Veto: Hoe voelt u zich in de eerste plaats? Vlaming, Belg, Nederlander? U hebt uw jeugd in Utrecht doorgebracht.

Van Istendael: «Een Belg, natuurlijk. Ik ben in Brussel geboren, maar ik voel daar gelukkig niet te veel bij. Laat ik het negatief uitdrukken: ik voel mij geen Vlaming, omdat ik vind dat dat historisch belachelijk is. Dat is het graafschap. Wat wij nu Vlaanderen noemen, dat is een koloniale creatie, een reactie tegen een Franstalige staat. Die Franstalige staat is al lang verdwenen. Waarom zou ik mij dan zo noemen?»

«Ik vind het zeer interessant om burger te zijn in een tweetalig land waar bovendien die twee talen intern zeer verscheiden zijn. Dat wil ik helemaal niet kwijt.»

«Er is ook een beetje moedwilligheid van mijn kant. België wordt uitgekroond door Frankrijk, door de Hollanders wordt er op neergekeken. De Belgen zelf vinden dat ze geen land hebben. Ik vraag mij af waarom. Dit land is ongelooftelijk stabiel, het bestaat al honderdzestig jaar binnen praktisch dezelfde grenzen. Moet je eens naar andere landen kijken. Engeland heeft Ierland verloren. Polen danst over de landkaart. Frankrijk heeft al vijf republieken gekend, en een koninkrijk of twee.»

«België is niet iets om buitengewoon trots op te zijn, niet iets om je over te schamen. Dat is een laatste punt: wij lijden niet teveel onder chauvinisme. Die nationalistische verbandingen vind ik iets doms. Ik wil maar zeggen: er zijn allerlei redenen om dit land aardig te vinden.»

Sigrid Bousset
Johan Reyniers

(Foto Hendrik Delagrangé)

Germania organiseert al jarenlang een literaire wedstrijd. Niet enkel germanisten, maar alle studenten van de KU Leuven, KULAK, Ufsal, Ufsia en UIA kunnen deelnemen. Hugo Brems, bekend poëziecriticus en prof, heeft al jaren een vaste stoel als jurylid. Daarom vroegen wij hem naar de plaats van die wedstrijd in het literaire landschap, want het regent hier in Vlaanderen literaire prijzen en (vooral) prijsjes.

Brems: «En het vermeerdert nog altijd. Je krijgt stilaan de situatie dat elke Vlaamse dichter wel al ergens een prijs gekregen heeft. Aan de andere kant scheidt het toch een poëzievriendelijk klimaat. Poëzie die niet tot de top behoort, wordt gestimuleerd.»

«De wedstrijd van Germania is binnen het milieu van de Vlaamse universiteiten een belangrijke wedstrijd, maar als je het ruimer ziet, binnen dit taalgebied, is dat niet zo. Hij is beperkt tot studenten, een potentieel publiek van 30 à 40.000 mensen, de meesten niet ouder dan vijftientig. De kans dat je daar grote ontdekkingen in doet, is relatief klein.»

Veto: Voor een kleine wedstrijd valt er wel goed geld mee te verdienen: 20.000, 10.000 en 5000 frank. Staat dat in verhouding tot het geleverde werk?

Brems: «Als je het vergelijkt met andere prijzen, dan zijn er waar minder geld voor grotere kwaliteit wordt toegekend, maar ook omgekeerd. Het is zeker geen ridikuul bedrag, maar ik vind niet dat het hoger moet. Want dan breng je de jury in moeilijkheden. Je vindt altijd iets dat het beste is,

NOBELPRIJZEN!

grootste gemene deler is uiteraard uiterst zwak. Maar dat geldt voor alle prijzen.»

Veto: De laatste jaren heeft de jury telkens gewezen op het povere taalgebruik van de deelnemers. Kunnen de jongeren geen Nederlands meer schrijven?

Brems: «Vooral wat zinsbouw betreft, zijn heel wat inzendingen zeer zwak. Ik weet niet of dat de laatste jaren verergerd is, maar het wordt er zeker niet beter op.» (JR) Inzenden kan, zowel voor proza (min. 3, maks. 10 blz.) als voor poëzie (5 gedichten) tot 15 februari, in zeventvoud, ondertekend met pseudoniem, plus een gestolen omslag waarin de personalia, bij Bab Roels, Hooverplein 15, Leuven. Het volledige reglement is daar verkrijgbaar.

'Citizen Kane' van Orson Welles gaat een beetje gebukt onder de faam de beste film aller tijden te zijn. Zo'n film zal wel aartsmoelijk zijn en daar valt toch geen plezier aan te beleven? Niets is minder waar. Voor wie de film nu bekijkt, is 'Citizen Kane' bovendien na vijftig jaar verbazingwekkend 'jong' gebleven. Dat heeft alles te maken met de voor die tijd verbluffende vernieuwingen die nu alom ingeburgerd zijn. Veto sprak met Willem Hesling, prof bij Communicatiewetenschappen, die de film vier maanden lang zat ontleden.

Hesling over 'Citizen Kane'

"Welles wist wel wat van film"

beerde men op te vangen door de praktijk van de 'centers of interest'. Men belichtte het belangrijkste deel van de scène, zodat de kijkers heel goed wisten waar ze op moesten letten.

«Hoe Welles het dan oploste? Toen hij 'Citizen Kane' maakte, bestonden er al lampen die een scherper licht gaven. Niemand had eraan gedacht ze te gebruiken, omdat men aan de nieuwe techniek gewend was geraakt. Ook gebruikte Welles zeer gevoelige pelikule en een nieuw soort kamera. Al deze nieuwigheden en veel hard werk maakten van 'Citizen Kane' een voor die tijd verbluffend spektakel.»

«Ook met geluid doet Welles interessante dingen. In de klassieke Hollywood-film is de soundtrack van ondergeschikt belang. Welles heeft dat op twee manieren doorbroken. Ten eerste door het overlappen van gesprekken. Noch in klank, noch in beeld wordt de kijker-luisteraar op weg geholpen met iets als 'centers of interest'. Je moet zelf je weg vinden in wat je te zien en te horen krijgt. Ook de muziek krijgt een andere functie. In de klassieke Hollywood-film begeleidt de muziek het verhaal. Bij Welles trekt de muziek de aandacht op zichzelf, omdat ze de structuur van de film mee helpt ontstaat.»

Het meest revolutionaire aan 'Citizen Kane' ligt vooral in de inhoud. Die heeft niets van het klassieke Hollywood-verhaal, waar een held een aantal

problemen moet oplossen voor hij met zijn meisje kan trouwen. In Welles' film wordt de klemtoon gelegd op psychologie in plaats van op actie, en de problemen worden helemaal niet opgelost. Ook is het niet mogelijk je te laten meeslepen: je wordt er altijd aan herinnerd dat het een film is waar je naar zit te kijken. Daarom kan 'Citizen Kane' een 'reflexieve' film genoemd worden, omdat hij de verschillende mogelijkheden van vertellen verkent. De film begint met een nieuwsviziering waarin de dood van de krantenmagnaat Charles Foster Kane bericht wordt. Kort worden zijn leven en carrière geschetst: een imperium, twee huwelijken, een mislukte politieke carrière. Op een tweede niveau gaat een journalist op zoek naar de identiteit van Kane. Hij praat met mensen die denken hem gekend te hebben, maar hem soms totaal niet begrepen hebben. Door hun ogen zien we fragmenten van het leven van Kane.

De film is gebaseerd op het leven van de krantenmagnaat Hearst. Die was niet te spreken over de manier waarop zijn buitenechtelijke verhouding met de actrice Marion Davies door het slijk werd gehaald. Het heeft Welles en de zijnen nog vaak dwars gezeten. Maar natuurlijk is 'Kane' méér.

Hesling: «Er zijn een heleboel interpretaties mogelijk. Misschien een verhaal

over de drijfveren van een mens? De titel is veelzeggend: 'citizen' staat voor ieder mens, terwijl 'Kane' natuurlijk Cain betekent. Een film over de menselijke erfzonde dus? Anderzijds moet je weten dat de oorspronkelijke titel 'The American' was, wat hem dan weer tot een allegorie over de Amerikaanse samenleving zou maken. Dat kun je er ook in zien: het in vraag stellen van de idealen van de Amerikaanse Droom.»

«Ook is het een film over film: wat kun je allemaal met film doen? Reflexiviteit als je wilt, maar met dien verstande dat Welles er met heel wat meer bravoure tegenaan gaat dan zijn collega's uit de experimentele film. Hij blijft een story-teller.»

«Maar ik denk dat hij vooral over een bepaald type van mens gaat: de kunstenaar. Kane wil alles groter dan het leven, hij is niet tevreden met wat de wereld hem te bieden heeft, maar wil een eigen wereld creëren. Het is hem niet om geld te doen. En in laatste instantie denk ik dat Welles ons wil zeggen: er bestaat geen objectiviteit. Zoeken naar de absolute waarheid leidt nergens toe. Er is geen definitief antwoord.»

Veto: Er is veel te doen geweest over het auteurschap van 'Citizen Kane'. Welles heeft altijd beweerd dat hij het scenario zelf schreef, maar de journaliste Pauline Kael schreef in een beroemd artikel dat niet hij, maar Herman Mankiewicz dat deed.

Hesling: «Kael heeft veel opschudding verworven met dat artikel, maar haar enige bron is de secretaresse van Welles. Een zekere Carrington is ooit gaan zoeken in de RKO-archieven, en heeft er zeven versies van het script van 'Citizen Kane' gevonden. Om een lang verhaal kort te maken: de eerste twee versies zijn van Mankiewicz, de derde en vierde van Welles. Die heeft, waarschijnlijk uit tijdsgebrek, Mankiewicz er terug bij gehaald. Samen maakten ze de vijfde, de zesde en de zevende versie.»

Orson Welles was vijftientig toen hij in 1941 'Citizen Kane' maakte. Vandaan ging het bergaf met hem. Zijn volgende film, 'The Magnificent Ambersons', flopte nadat hij zwaar verminkt in de bioscoop kwam. Daarna kon Welles slechts sporadisch films regisseren, die allemaal commerciële flops waren. Dat maakte het natuurlijk praktisch onmogelijk om nog geld te vinden voor nieuwe projecten. Een pijnlijk grappig voorbeeld in dat verband is 'Othello'. Er was nagenoeg geen geld voor een decor. Welles vond er dan maar niets beters op dan 's nachts materiaal te gaan lenen van de set van een andere film, 'The Black Rose', waar hij een rol in speelde. 'Othello' werd in Cannes bekroond, en men was vol lof over 'de grote badscene'. Maar ook dat was een meesterstukje van improvisatie: er waren gewoon geen kostuums meer, en de acteurs werden dan maar verzocht hun tekst in een badhuis te komen afdrunen. Ze werden dan slechts 'gekleed' in handdoeken.

Maar 'Othello' raakte tenminste nog af. Er zijn van Welles een paar *spoof-films* bekend, die nooit voltooid werden. Niemand heeft ze ooit gezien, zodat het heel goed kan zijn dat één ervan misschien toch af is. Dat zou wel eens het geval kunnen zijn met 'The Other Side of the Wind', die eind jaren zeventig gemaakt werd met Iraans geld. Na de revolutie werd de film door de nieuwe machthebbers in beslag genomen en tot nu toe niet vrijgegeven.

Waar Welles zijn talenten wel kon botvieren, was aan de andere kant van de kamera: als acteur. Overgetijfd is zijn rol in 'The Third Man', maar hij schitterde ook in films van John Huston: 'Moby Dick', 'The Kremlin Letter'. Hij had zeker een carrière als acteur kunnen uitbouwen, maar daar was hij niet tevreden mee. Om dan toch geld bij elkaar te krijgen voor zijn filmprojecten, verlaagde hij zich dan maar tot rollen die vier beneden zijn nivo lagen, zoals in 'The Muppet Movie', en deed hij commercials. Hoe kon het zo mislopen?

Frustratie

Hesling: «'Citizen Kane' was een groot kritisch succes, maar commercieel een ramp. Maar Schaeffer bleef in hem geloven en hij kon aan 'The Magnificent Ambersons' beginnen. En daar is het misgelopen. Je moet weten dat Welles toen alles tegelijk deed: toneel, radio en film. En op een bepaald moment was hij met drie films tegelijk bezig: 'The Magnificent Ambersons', 'Journey into Fear' en 'It's All True'. De laatste film ging hij nota bene in Brazilië maken, terwijl de eerste nog niet gemonteerd en de tweede nog niet af was.»

«Toen 'The Magnificent Ambersons' in preview vertoond werd, waren de reacties vernietigend. De studio raakte in paniek en verknipte de film. Het kon de mislukking niet tegenhouden. De studio ontsloeg Schaeffer, en korte tijd later stond ook Welles op straat. Hij is dan begonnen acteren, en heeft nog films gemaakt, maar die hadden nooit succes. En in Hollywood kan dat niet.»

Veto: Een andere theorie is dat Welles in zekere zin zelf-destructieve neigingen had. Hij zou uit nonchalance sommige films niet hebben afgemaakt, omdat hij niets meer zag in het project. Voor financiers geen prettig vooruitzicht.

Hesling: «Ik geloof dat niet. Ik denk dat hij integendeel te veel ideeën had, maar ze gewoon niet kon realiseren omdat het hem aan geld ontbrak. Hij vergat dat film maken de duurste schildersdoos is die er bestaat. Op het einde van zijn leven heeft hij dat beseft. Hij zei toen: "Ik liep langs de rand van de afgrond. Als je dat niet weet, is er niets aan de hand. Pas later merk je het, en dan verlies je er je spontaneïteit bij. Dat maakt alles moeilijker.»

Orson Welles was een wonderkind. Op driejarige leeftijd speelde hij in de opera van Chicago al een rolletje in de opera 'Madame Butterfly'. Toen hij dertien was, regisseerde hij 'Julius Caesar' van Shakespeare en vertolkte meteen twee grote rollen. Later brengt hij voor die tijd revolutionaire interpretaties van Shakespeare. Tegelijk realiseerde hij voor de radio hoorspelen, bewerkingen van bekende romans. Ook daarin verlegde hij grenzen. In 1938, tijdens de uitzending van 'War of the Worlds' van H.G. Wells, breekt in heel de Verenigde Staten paniek uit. Duizenden luisteraars geloven echt dat de Marsmannetjes in New Jersey geland zijn en dat het leger afgeslacht wordt. Er ontstaat een enorme chaos en op slag is Welles beroemd. De filmaansluiting RKO ziet wel wat in de jonge teatermaker en biedt hem een contract aan. Welles aanvaardt, maar onder de voorwaarde van absolute vrijheid: nu nog een unieke situatie.

Hesling: «Hij heeft het contract gedeeltelijk afgedwongen. Hij was in een positie om het te doen. Hij had een enorme naam op gebied van het theater en van de radio. Ook was hij bij het publiek zeer bekend. Verder had hij de persoonlijkheid om het te doen: met zijn enorme aanwezigheid was het allicht gemakkelijk om een accountant te overtuigen.»

Veto: Heeft Welles nu echt de moderne film uitgevonden? Waren er geen films die 'Citizen Kane' aankondigden?

Hesling: «Aan de ene kant werd 'Citizen Kane' als een breuk ervaren. Tegelijk kun je echter heel veel lijnen trekken naar de Hollywood-cinema van de jaren dertig. Daar werden films gemaakt die misschien niet revolutionair waren, maar die in elk geval lieten zien dat men de mogelijkheden van het film-medium zou verkennen. De vertelstructuur van 'Kane', bijvoorbeeld, werd al vroeger uitprobeerde.»

Bluf

Hesling: «Wat de 'stijl' van de film betreft: uit foto's van Welles' toneelstukken blijkt dat hij al langer werkte met stijleffekten als dekors en belichting. Maar vooral kreeg hij bij het maken van zijn eerste film veel hulp van Gregg Toland, in die tijd de meest creatieve cameraman van Hollywood. Toland had met John Ford gewerkt, en die gebruikte nieuwe technieken. Hij plaatste bijvoorbeeld de kamera laag, wat een bijzonder 'groots' effect geeft. Ook maakte hij gebruik van 'diep focus', dieptescherpte. Je moet weten dat de eerste geluidsfilms niet de beeldkwaliteit hadden van de stille films. Voor de stille films kon men gebruik maken van grote lampen, die geweldig knetterden. Met de geluidsfilms waren die onbruikbaar geworden. Men maakte gebruik van minder sterke lampen, die minder scherp waren. Het ongemak dat dat gaf, pro-

LENIGE LIEFDE

Het KultUur, het wekelijkse cultuurevenement, van de Cultuurcommissie, programmeert dit jaar zwaar literair geslacht. Enkele maanden geleden mocht u zich in de komst van Hugo Claus verheugen, deze week komt Herman de Coninck, dichter en hoofdredacteur van het NWT (Nieuw Wereldtijdschrift) in enkele van zijn (onderhand zeer bekende) dichtjes voorlezen, en van commentaar voorzien. De Coninck debuteerde in 1968 met een bundel kursories, een selectie uit wat hij in zijn studententijd te Leuven voor *Universitas* schreef. Een jaar later verscheen *De lenige liefde*, zijn poëziedebuut. Op slag werd de Coninck de aanvoerder van de generatie 'nieuw-realist', dichters die zich afzetten tegen het verbale, hermatische woordgeweld van (vooral) de post-Vijftigers. Het nieuw-

«Ondertussen is het wel al van 1985 geleden dat de Coninck nog een bundel publiceerde. Is hij dat ooit nog van plan?

De Coninck: «Totnuet heb ik om de vijf jaar een bundel gepubliceerd. Dat wil zeggen dat er dit jaar een nieuwe zou moeten komen. Ik denk dat ik er nog een jaartje mee wacht.»

Veto: In hoeverre gaat die bundel verschillen van uw vroeger werk?

De Coninck: «Hij zal zeker niet vrolijker zijn. Dat heeft met mijn priveleven te maken. Wat in elk geval blijft, is de troost van de poëtica. Dat gaat niet enkel om de inhoud, er is ook de troost van de vorm: iets dat perfect gemaakt is, geeft iets troostends, ten opzichte van de onvolmaaktheid van het dagelijkse leven. Het heeft ook wel een beetje met wraak te maken. Alle kunst is een wraak tegen de dingen die voorbijgaan.»

Veto: Als hoofdredacteur van het NWT bent u vaak met het werk van anderen bezig. Hoe is het tegenwoordig gesteld met de poëzie in Vlaanderen?

De Coninck: «Niet zo slecht, heb ik de indruk. Vroeger had je af en toe eens een goede dichter. Er is Claus geweest, Pernaht, Snoek. Een tijd later kreeg je Van Vliet en, als je lang genoeg wachtte, Nolens en Gruwez. Dat waren allemaal afzonderlijke verschijnselen. Nu krijg je tegelijkertijd een stel dichters, die zich als een generatie aandienen. Terwijl het vroeger meer om klubjes ging: er was één goede dichter, en de rest hing zo 'n beetje rond hem. Die nieuwe dichters hebben allemaal kwaliteit in huis. Charles Ducal, die net een tweede bundel uit heeft, is de meest geprofileerde onder hen. En Dirk van Bataelera geeft in zijn bundel *Porschlegel* de indruk dat hij de meest getalenteerde van hen is.

(JR)
Op woensdag 17 januari leest Herman de Coninck voor uit zijn poëzie, om 13.00 uur in het Arenbergkasteel, Kardinaal Mercierlaan 92, in Heverlee. De toegang is er helemaal gratis.

Luc Janssens

Deze nieuwste snuffes op medisch-technisch gebied geven wij hier toch een kans om meer bekendheid te verkrijgen dan het de Medikabeurs gelukt is. (foto Geert Borgers)

Tweede Medikabeurs

Veel hi-tech, weinig volk

Van donderdag tot maandag ging vorige week onder nogal geringe belangstelling de tweede Medikabeurs door. De bedoeling is informatie te bieden voor huidige en toekomstige huisartsen. Er werden lezingen over actuele huisartsenproblematiek gegeven en in twee grote zalen werden de nieuwste commerciële producten voor de huisarts voorgesteld. Daarnaast waren ook enkele organisaties als *Artsen zonder Grenzen* aanwezig. Ondanks de lezingen bleef het informatieve doel van de beurs maar een dun vlaggetje dat het commerciële karakter moest dekken. We zagen er weinig echt fundamentele vernieuwingen op medisch en technologisch vlak. Wel veel hard-ware, opvliep pillen en, toch een beetje verbazingwekkend, een paar banken.

In 1981 werd de eerste reeks Medikabeurs stopgezet omdat de kring van oordeel was dat reclame en de medische wereld niet gelukkig gehuwd kunnen worden. De daarna door assistenten georganiseerde beurzen werden echter nogal specialistisch. Vorig jaar werd dan een nieuwe reeks traditionele beurzen gestart. In hun toespraken bij de opening van de pas voorbij beurzen wezen zowel gemeenschapsminister voor volksgezondheid Weckx als rector Dillemans er op dat er de voorbije tien jaar heel wat veranderd is in de medische wereld. De rector zag dat in een wel zeer ruim kader. Hij merkte op dat er in de Westerse wereld de voorbije duizend jaar een dynamie ontstaan is dat sindsdien nooit meer gestopt is. Nieuwe technologieën en mediatie maken het volgens de rector voor de huisarts moeilijk om een objectieve keuze uit het aanbod te maken. De Medikabeurs heeft daarom een belangrijke informatieve functie.

De negen lezingen die gedurende de drie dagen gehouden werden, gaven de beurs ongetwijfeld een informatieve uitstraling. Er werden er relevante en actuele problemen in verband met de huisartsenpraktijk aangekaart. Onderwerpen waren onder andere de positie van de vrouw in de medische wereld, de moeilijkheden om als beginnend arts een praktijk te beginnen, de nood om als

huisarts wetenschappelijk bij te blijven, de huidige stand in de Aids-chemotherapie en de medische meerwaarde van een computerdossier.

Met dat laatste onderwerp zitten we meteen in de sfeer van de eigenlijke beurs. Computers zijn interessante verkoopartikels waarmee serieuze investeringen gemeoid zijn. Aan de software alleen heb je niets. Om een fatsoenlijk computerdossier te kunnen samenstellen, heb je immers krachtige, en dus ook zeer dure hardware nodig. De standjes met computers foreerden dan ook welig op de beurs. De software die bij de toestellen geleverd wordt, is meestal erg eenvoudig en hoort duidelijk bij het apparaat. In plaats van enkele standen met speciaal voor de huisarts ontworpen software, stonden op de beurs voornamelijk standen van de verschillende

merken. De informatieve waarde daarvan is gering. Op zijn best kon je de programma's die de verschillende merken bij hun apparaat leveren met elkaar vergelijken en vaststellen dat ze eigenlijk niet zoveel van elkaar verschillen. Als je een apparaat laten aanpakken hebt, koop je er uiteindelijk toch beter een professioneel softwarepakket voor. Die werden gelukkig ook op de beurs gepresenteerd.

Turbo

Wat nog minder op een informatiebeurs thuishoort dan de computermerken, zijn de banken. In die sektor, waar de concurrentie sinds de intocht van de credit-kaart ongekende toppen aan het scheren is, wordt de waarde van informatie evenredig gesteld met haar publicitaire kracht. Vertel een potentiële klant vandaag iets leuker dan de concurrent hem gisteren verteld heeft, en je biedt hem een waardevolle brok informatie. Om een medische informatiebeurs hadden we toch wel wat anders verwacht.

Veel wijst er op dat we een nieuw maatschappelijk fenomeen kunnen verwachten. Nu de yuppies oud nieuws zijn, maakt de turbo-dokter zijn intocht. De meeste jonge dokters hebben het zeer moeilijk om een goet draaiende praktijk te beginnen. Ze verdienen niet genoeg om in een doktersroman te figureren en

ZOEKERTJES

- Verloren: waardevol boek 'Mao-Tsot, Chinees Zenboedhist (Dixit-reeks). Dit is de gelegenheid om aan uw zondig karma te sluitelen. Diederik, Kapucijnenvoer 123.
- Kamer te huur in gemeenschapshuis. 3000 fr. alles inbegrepen. Onmiddellijk vrij: Ridderstr. 192 ☎ 20.48.02.
- Te huur: studentenkamer voor meisjes. J. Lipsiusstr. 40 ☎ 013/77.51.34.
- Typen van tesissen en alle verslagen: ☎ 23.54.76 (lieft na 17.00 u.
- Stuc zoekt entoesiaste vrijwilligers die in ruil voor een vrijskaart de promotieploeg een handje willen helpen: affiche-ringsbrochures, zaalwacht. Tweede verdieping van het Stuc.
- Zoek huurder voor gemeubelde kamer voor januari-juli. 4000 fr. Alles inbegrepen. Parijsstr. 38.
- Prachtige oude Solex (jaren 40) te koop. 1000 fr., goede staat. ☎ 050/33.31.20.

vaak te weinig om zich alle dure technologie die op de beurs gepresenteerd wordt, aan te schaffen. De jonge turbo doet het echter anders. Hij heeft het geluk een bloeiende praktijk, bijvoorbeeld die van papa, over te nemen of hij vindt een gat in de overvolle markt. Met veel entoesiasme gooit hij zich op zijn praktijk en weet die in enkele jaren te laten uitgroeien tot een bloeiend éénmansbedrijf. Daarvoor beschikt hij natuurlijk over computers, mobilofoons, faksen en andere mikrotechnologie.

Omdat de apparatuur die beginnende huisartsen zich moeten aanschaffen zo verschrikkelijk duur is, kopen de laatstejaars geneeskunde die producten in groep aan. Veel verkopers op de beurs komen dus te laat. De ontzettende winsten die ze maken gaan verloren in de reducties - tot veertig procent - die de geneeskundestudenten in groep krijgen. Wie wellicht wat meer succes zullen gehad hebben dan de verkopers van dure apparatuur, zijn de fabrikanten van de populaire middeljes. De pil, de pepmidelen, de wonderpillen die steeds weer in de reclame opduiken waren aardig vertegenwoordigd. Ook de verschillende tijdschriften die van de reclame leven waren present. Het principe van vermenging van reclame en informatie is alom aanwezig. Artsen kunnen gratis video's krijgen met actuele medische informatie. Die video's staan dan wel vol reclame.

Bij al die kritiek op het commerciële karakter van de informatiebeurs hoort een positieve noot. De overblijvende standen waren voor ingewijden zo informatief dat wij er niets van begrepen.

Koen Hendrickx

SOFHEA BENEFIET

Op dinsdag 23 januari organiseert Medika een benefietconcert ten bate van Sofhea, een VZW die zich belast met de opvang van ondermeer leukemiepatiënten. Het Sociaal Fonds voor Hematologische Aandoeningen werd opgericht als antwoord op het ontbreken van een vaste structuur voor

hulpverlening in deze sektor. Ondanks de opmerkelijke vooruitgang inzake beenmergtransplantatie en chemotherapie, blijft de langdurige behandeling een zware psychologische en financiële belasting. Bovendien werkt Sofhea aan de uitbouw van een bestand van kandidaat-donoren. Want voor beenmergtransplantaties moest men tot nu toe vooral beroep doen op familieleden. Voor de uitbouw van dat bestand zoekt men echter wel nog 40.000 vrijwilligers

Het benefietconcert wil helpen bij het verspreiden van informatie en het inzamelen van fondsen. Op dinsdag 23 januari, vanaf 20.00 u speelt het Symfonisch Orkest van het Lemmensinstituut in de Aula Maxima werken van Verdi, Dvorak en Mortelmann, een harpconcerto van Gière en de Antieke Dansen van Respighi. Kaarten aan 200 frank te verkrijgen in het Stuc, bij de dienst Info en Onthaal (Oude Markt 13) en in Doc's Bar.

Stefan Verstraeten

de academische overheid toe.

Porteman zelf ziet het enigszins anders. "De motie is buiten mijn weten opgesteld. Mijn ontslag als voorzitter was voorzien. Ik was namelijk al enkele maanden te lang in functie, maar wilde een brug maken tot de besparingen achter de rug zijn. Op de vergadering heb ik gezegd dat ik van de gelegenheid gebruik wou maken om te zeggen dat het niet mooi is wat ze van ons gezegd hebben. Ik wou een klein signaalje geven, met mijn pinkvinger, zeg maar. Ik ben een beetje gekwetst door de gang van zaken in de Fakulteit. De POK nu heeft op de vergadering goedgeoorde dat mijn ontslag in eerste instantie moet worden gezien als een signaal. Ik heb mij van de POK niet willen desolidariseren, en dus geen bezwaar tegen de motie aangetekend."

Smedts stelt echter dat "het ontslag van Porteman sneller komt, dan het lijkt te

zijn bedoeld. Hij zal een beetje voorzichtig willen zijn. Er is vanalles misgegaan, maar je mag de zaak nu ook weer niet overtuilen. Maar zelfs al zegt Porteman het anders op de POK, in de wandelgangen is bekend dat hij ontslag heeft genomen uit onvrede met de gang van zaken."

Solidair

"Toestanden als deze," zegt Porteman, "krijg je natuurlijk als je lineair denkt en overal stukjes van de taart doet. Men zou er beter aan doen, op bepaalde plaatsen richtingen af te schaffen, zoals in Nederland gebeurt is. Daar hebben ze gezegd: hoge specialiteiten moeten niet overal gevolgd worden. Scandinavisch is op die manier helemaal naar Groningen gegaan. Dat is veel beter dan een lineaire besparing, maar bij ons is dat blijkbaar politiek niet haalbaar."

Hendrik Van Gorp, de dekaan van L&W, heeft de motie nog niet gezien, maar hij is er allerminst gelukkig mee.

"Het is waar dat de germanisten vroeger al veel hebben ingeleverd, maar ze zaten nog vrij ruim, vergeleken met andere richtingen. De gevraagde besparingen zijn niet overvreden groot."

Blijkbaar hebben de germanisten niet enkel problemen met hun Fakulteit, wat de 'rationalisatie' betreft. Al enkele maanden lopen er geruchten over een zogenaamde "stammenoerlog" tussen linguïstiek en literatuur. Er zou dan strijd worden geleverd om wie het meest moet invleren. Na de inleveringsronde van 1987 kwam er evenwel tussende de twee disciplines, doordat vooral literatuur moest afslanken. Die hadden daarvoor immers een overwicht. Nu, met de nieuwe voorstellen, levert taalkunde meer in dan letteren. "Dat wil niet zeggen, dat er oorlog is," zegt Smedts. "Het nu ontstane onevenwicht is erg klein. Wie garandeert echter dat het zo blijft? In 1987 dachten we ook dat alles achter de rug was."

Johan Reyniers

• Verloren: studentencodex, op de randen staat: 'Jo Westland'. Ik zou de eventuele vinder ontzettend dankbaar zijn indien hij het me ook kan terug bezorgen. Jo, Ridderstr. 240.

• Voor chirosympatisanten: op wo 17/1 is er jole! We spelen het Kimba-spel, een aanbrekking voor inhoudelijk werk. We werken rond relaties en seksualiteit. We verwachten je!

• Al uw tikwerk op tekstverwerker, verzorgd, niet duur. ☎ 052/30.37.14 (lieft na 18.00 u).

• Te huur: mooie studentenkamer in het midden van het centrum (Mechel-sestr. 5). Gem. badkamer, douche en keuken (3 personen). Vrij vanaf 1/2/90. Prijs: 5200 frank exkl. verwarming. ☎ 011/53.60.87 of 21.58.07 (dag) of kom eens langs.

• Typen van tesissen, verslagen en teksten op laserprinter. Vertalingen; in-binding. Kris Rosselle, Naamesteenweg 130, Heverlee. ☎ 20.70.77.

• Luma, typen van tesissen, verslagen en teksten. Vertalingen. Steenbos 25, 1641 Aalseberg. ☎ 02/380.12.80.

• Professioneel typewerk op tekstverwerker, snel en verzorgd. ☎ 25.89.12.

• Zin om met ons mee te zingen? In het genre van de strijdliederen? In dat geval ben je van harte uitgenodigd op onze eerste samenzang: dinsdag 16 januari, 20.00 u. Celestijnenl. 101, Heverlee. ☎ 25.68.31 of 20.18.01.

• Kristof, Frank Pascal en Stef dagen elke 4 studenten van eenzelfde kot uit om hun op 4 x 800 m. op de piste te kloppen. G. Vanell 148, Heverlee.

• Te huur vanaf 1 maart: twee koten, gem. keuken en douche. Schreursvest 37 (tov centrale gevangenis) ☎ 23.47.61.

• Zaal te huur voor fuiven voor ca. 100 personen. Zeer interessante voorwaarden. ☎ 20.76.41 of 25.55.67 Labyrinth, Visserstr. 2 (boven Eagles).

• Labyrinth, vrouwenorganisatie te Leuven, Visserstr. 2 (zijstr. Vismarkt). Kafec wo., do., zo. vanaf 20.00 u. Fuif vr., zat. 22.00-04.00 u.

• Ook 'zo'? Welkom dan bij de homonen lesbi-jongeren van 'Het goeie Spoor', elke maandag om 20.30 u., Amerika-laan 3. Zo zijn we!

• Hoi kreeftje, jaja nog steeds raar maar waar, en dus vandaar. De tijd vliegt, maar gisteren had ik toch weer 2 uurtes!

• Te huur: diskobar met of zonder DJ (7000-4000 fr); geluid 2 x 200W, licht-installatie 2000 W. ☎ 23.30.86, na 19.00 u.

• Wij zoeken huis waar 4 à 6 kamers vrijkomen voor volgend akademiejaar. Sonja de Boes, Monnikenstr. 3, B14. ☎ 20.38.58.

• Avelgemnaars: keep ready voor onze nieuwjaarsreceptie en -kants die doorgaat op woensdag 17/1 om 21.00 in de 'residentie' van Filip Vincke in de Predikerherenstr. 7 (tweede straat links van de Brusselse). Dan krijg je ook info over onze grootte reënie op 1/2 a.s. P.S. Ook de heren assistente zijn welkom!

• KLJ(st)ers in Leuven worden vriendelijk uitgenodigd op een bowlingavond. Dit gaat door op 29/1, vanaf 21.30 u. in de Naamsstr. 89 (voarf verrijpten op de KBJ-centrale!).

• Fakbar De Shrink is te huur voor prive-fuiven op vrijdag en zaterdag. Info: te plaatse (Tiensestr. 115A) of ☎ 28.60.78.

• Vlijtig Vetozeur zoekt vlijtig zoekertjesreësie om samen een plezante zoekertjesconversatie mee te beginnen. Mijn nickname: Ririe. Hobbies: nachtvinders, enzo.

• Gezocht: jong, dynamisch, pseudo-intellektueel klootjesvolk (om lid te worden). Enkel schriftelijke kandidaturen. Zich wenden tot Larie, 's Meiersstraat 5, 2nd floor. Vragen naar Dr. Demento.

• Roemenië Vlaams! Larie makes it happen! Inlichtingen: The Palace of Sin t.a.v. Dr. Demento, 's Meiersstr. 5, 2nd floor.

• Te huur: ruime gemeub. meisjeskamer, zeer rustig gelegen, onmiddellijk vrij. Gem. keuken. Drinkwater. 3 (zijstr. Parijsstr.) ☎ 25.30.76 na 19 u.

• De Gnorl presenteert... Trappist van het vat, aan 35 frank! Dat moet u gaan bekijken: Waversbaan 71.

POK

4 vervolg van p.1 heeft dan bijvoorbeeld Romaanse of Klassieke Filologie."

Ook Smedts is die mening toegedaan: "Onze opleiding is ruimer. Op basis van parameters zouden er criteria moeten zijn, die bepalen op hoeveel kollege-uren een bepaalde richting recht heeft. Zulke criteria zijn niet enkel het aantal studenten, maar ook het aantal studieerrichtingen dat wordt aangeboden."

Op de POK van afgelopen donderdag werd een motie goedgekeurd, waarin de leden hun onvrede uitte "met betrekking tot de manier waarop de Fakulteit die door haar ingestelde commissie behandelt". Men neemt er kennis van het ontslag van de voorzitter, en aanvaardt het, "omdat ze het in hoge mate eens is met de redenen die eraan ten grondslag liggen". De POK beschouwt het ontslag van Porteman in de eerste plaats als een signaal naar de Fakulteit en

"Gorbatsjov zal door zijn eigen Glasnost vernietigd worden"

Jaap Kruihof, professor filosofie aan de Rijksuniversiteit van Gent, is in menig opzicht een buitenbeentje. In tegenstelling tot andere filosofen, die dikwijls – terecht – het verwijt krijgen dat zij zich in een nogal abstracte intellektualistische wereld opsluiten, schuwt Kruihof het maatschappelijke debat niet. Hij publiceert ondermeer over arbeidsverhoudingen, over ecologie, over de besparingen, over de vredesproblematiek, ... Onlangs kreeg hij bij zijn zestigste verjaardag het liber amicorum *Dwarsdenken* (EPO) aangeboden. Een toepasselijke titel, want Kruihof loopt nu eenmaal niet zomaar in het rijtje. Als 'socialist' heeft hij bijvoorbeeld zo zijn eigen mening over de huidige gebeurtenissen in Oost-Europa, en hoe het daar nu verder moet.

Veto: *U beweert altijd: "Ik ben Marxist, maar geen Leninist." Is dat geen kunstmatige tegenstelling?*

Jaap Kruihof: «Nee. Marx heeft geen uitspraken gedaan over de politieke orde, Lenin wel. Lenin was hiertoe verplicht, want hij moest een staat organiseren. Hij heeft partij en regering identiek gemaakt, en dat was volstrekt verkeerd. Daarna heeft hij zijn partij geïdentificeerd met de arbeiders, zelfs met alle werknemers, wat ook niet goed is: je mag de massa niet binden aan één partij. Bovendien staat hij de concurrentie uit: andere partijen waren niet toegelaten. Dat is een derde fout. Een vierde fout was tenslotte de interne organisatie van zijn eigen partij: 'democratisch centralisme' klinkt wel mooi, maar betekent in de praktijk diktatuur van de leidende groep in de partij. Geen enkele andere fractie kan nog een eigen politiek ontwikkelen. Dat is pure diktatuur van een topklaag. Dat laatste werkt natuurlijk helemaal de degeneratie in de hand, dat zie je op dit moment goed in het Oostblok.»

Veto: *Op een debat in Leuven beweerde je onlangs dat je anti-Gorbatsjov was. Terwijl Gorbatsjov nu juist jouw kritieken op het Marxisme-Leninisme voor een stuk probeert op te lossen. Het 'democratisch centralisme' binnen de KP is bijvoorbeeld gedeeltelijk afgebouwd.*

Kruihof: «Politiek gezien heeft Gorbatsjov met Glasnost een goede rol gespeeld. Maar toch zal hij door zijn eigen hervormingen vernietigd worden. In de toekomst wordt het grote probleem dat Gorbatsjov de alleenheerschappij van de KP niet zal kunnen volhouden en hij dus vrije verkiezingen zal moeten organiseren. Dan wordt het hoogst onwaarschijnlijk dat hij een meerderheid haalt. De verbittering over de KP is zo groot, dat ik voorzie dat ze bij echte vrije verkiezingen geen meerderheid meer zal hebben. Er komt dan een analoge situatie als in Polen en Hongarije: daar hebben niet-kommunisten de macht in handen.»

«Op het gebied van Perestroika heb ik echter een heel andere mening. Gorbatsjov graaft hier niet alleen zijn eigen graf, maar vooral dat van het socialisme. Op een onbedachtzame manier doet hij aan uitverkoop van de collectivisering. En dat is het hele punt: collectivisering of privatisering. De rest vind ik allemaal mooi, maar het opdoeken van de collectivisering is een essentiële fout.»

Veto: *Maar wat is dan het belangrijkste: de individuele vrijheden van de burgers, of het vasthouden aan collectivisering?*

Kruihof: «De collectivisering is veel belangrijker. De vrijheid konditioneert het politieke leven niet, collectivisering en privatisering wél. De economische sektor is volgens mij primordiaal. Lenin was fout toen hij economische processen fundamenteel wilde veranderen met politieke maatregelen. Daarin geloof ik niet. Ik geloof integendeel dat politiek in hoofdzaak een gevolg is van de economie.»

«Heel de crisis in het Oostblok is dan ook in de eerste plaats het gevolg van het faillissement van de economie. Die crisis werd niet veroorzaakt door de hang naar vrijheid. Omdat de economie een puinhoop is, daalt de levensstandaard, worden de mensen ontevreden en zoeken ze een regime met een hogere levensstandaard. Dat is fundamenteel. Als dat toevallig een regime met vrijheid is, dan zijn zij voor meer vrijheid. Maar zij willen die niet om de vrijheid op zich, dat is een liberale drogreden. Zij willen brood, zij willen meer geld. Zij willen helemaal geen vrijheid zonder brood. En zij zullen nu vrijheid krijgen met minder brood, zoals in Polen. Dan zullen ze merken dat ze gefoelt zijn.»

«Vrije verkiezingen zijn mooi, maar op zich betekenen ze niets. Ze zijn helemaal geen fundament van een democratie. Trouwens, vrije verkiezingen zijn altijd fundamenteel vervalst. Zij hangen altijd af van de economie. Dat wil zeggen: wie het meeste geld heeft, wint de verkiezingen. In Brazilië heeft de rechtse kandidaat de verkiezingen gewonnen. Dat komt omdat hij het rijkste was. Ook ik kan de mensen naar mijn hand zetten, als ik maar voldoende geld heb. Daar zijn de meeste mensen niet tegen bestand. Onze verkiezingen heten wel 'vrij', maar ze zijn dat niet.»

Veto: *Je bekijkt dat toch veel te 'mechanisch'. Neem bijvoorbeeld Agalev. Die besteden bijna geen geld aan hun verkiezingscampagne, en halen toch een pak stemmen.*

Kruihof: «Dat komt natuurlijk omdat Agalev een problematiek aansnijdt die volgens mij de allerbelangrijkste is. Inhoudelijk zitten zij dus bijzonder goed, en steeds meer mensen beseffen dat. Aan de andere kant heeft Agalev natuurlijk wel connecties met allerlei machtsgroepen. Agalev herbergt geen proletariërs, hoor. Ik ken ze bijna allemaal: er zitten daar nogal wat dikke bourgeois bij. De modale Agalev-stemmer staat hoger dan de modale Volksunie-sympatisant. De Volksunie, dat is een echte partij van de middenstand. Agalev moet het voor een goed stuk hebben van de groep welzijnswerkers en verlichte leraars. Die stemmen allemaal op Agalev. Dat zijn dus géén arbeiders. Je merkt die 'hogere' status van Agalev ook aan hun politiek: zij zijn heel verstandig, en daarom ook heel voorzichtig. Een begrip als 'kollektivistisch' zullen zij nooit uitspreken. Zij weten goed dat zij hun stemmen moeten halen van ongeruste CVP-ers, SP-ers, en mensen uit de Volksunie. Dat is hun publiek. Zij hebben ook bijna geen banden met de vakbonden.»

Veto: *Om op Polen terug te komen: je kan toch moeilijk ontkennen dat het volk daar massaal achter Solidariteit staat, en niet achter de Poolse KP. Het volk kiest toch tegen het kollektivisme, en voor de oplossing die Solidariteit voorslelt?*

Kruihof: «Wat de Polen de eerste jaren zullen meemaken, is geen lachertje. Nu hebben ze vrije verkiezingen, maar wat brengt dat op? Pas op, ik ben niet tegen vrije verkiezingen op zich, maar het helpt hen geen moer verder. Vandaag komen ze tot de realiteit: Lech Walesa zegt dat er volmachten nodig zijn om Polen te besturen. Waar is dan nog sprake van die vrijheid? Ik heb

het niet voor Solidariteit. In Polen is trouwens een merkwaardige evolutie aan de gang, met als motor een grote brok Pools nationalisme. Ik kan dat volledig begrijpen, want de Polen zijn zowel door de Duitsers als door de Russen verschrikkelijk behandeld.»

«Daarnaast heb je een kerk, die zich handig geïdentificeerd heeft met dat Poolse nationalisme. Dat gaat gemakkelijk, omdat er toch geen katholieken in Rusland wonen en dus kan de Kerk zich zonder problemen tegen de Russen afzetten. Clever van hen, natuurlijk. Het is alleen jammer dat die Poolse kerk bijzonder reaktionair is. Je hebt die processie in Chestokova. Zoets bestaat in West-Europa niet meer. Die mensen – sorry, die vrouwen, de mannen niet – die vrouwen dus, die kriepen daar op hun knieën tot bloeden toe. De mannen lopen naast hun vrouw en houden haar aan een handje vast. Afschuwelijk! Dat is de kerk van Polen: bewust middeleeuwse achterlijkheid in stand houden.»

«Daarbij is op technisch en industrieel vlak Polen verschrikkelijk achter: ze kennen haast geen computers, ze hebben geen goede producten. Ik wil niet op hen beginnen schelden. Ik zeg alleen: ze zullen door een diep dal moeten gaan, met een waanzinnige inflatie. De eerstkomende jaren worden een ramp voor Polen. Niet dat ik terug wil naar het Stalinisme, helemaal niet! Maar ik vind de propaganda "Vrije verkiezingen, en dan gaat het beter" gewoon een leugen.»

Veto: *Je kan vrije verkiezingen toch niet afdoen als een bagatel. Zonder vrije verkiezingen beland je toch automatisch bij de diktatuur. Is dat dan democratisch?*

Kruihof: «Nem het voorbeeld van Cuba. Daar zouden vrije verkiezingen niets verbeteren. Wat het socialisme daar verzevenlijkt heeft, is gewoon schitterend. Maar men probeert dat land economisch te nekken, en Castro's enige mogelijke reactie daartegen is dat hij autoritair wordt. Dat moet hij wel. Om de Cubaanse economie te doen draaien is er ginds controle op de 'niks-doeners' nodig. In Cuba hebben heel veel mensen immers jaren niets anders gedaan dan gitaar gespeeld in de zon. Castro heeft gezegd: "Nu is het arbeiden geblazen", maar veel Cubanen reageerden met een "Ja, bedankt", en ze bleven maar (zingt) 'tum-tum-tum' gitaarspelen. Een volk verander je niet zo vlug. Castro heeft er echter voor gezorgd dat iedereen gezond is, dat iedereen kan lezen en schrijven, dat iedereen behoorlijk

gekleed is, dat iedereen voldoende gevoed is. Fantastisch! In geen enkel ander Derde Wereldland zie je zo iets. Wel, ik ben voorstander van zo'n systeem.»

«En dan komt men af met "Maar dan ben je voor de diktatuur?" Ja natuurlijk! Dit Cuba gaat immers kapot als je Castro aan de dijk zet. Je zit dan onmiddellijk weer met al die Amerikaanse toeristen in Havana. Dan moeten er weer bordelen komen, en andere rotzooi. Die heeft Castro allemaal opgeruimd.»

Veto: *ULB-professor Ernest Mandel, de ideoloog van de kommunistische SAP, is wel tevreden met de huidige evolutie in Oost-Europa. Volgens hem zijn de Oosteuropese regimes nooit "kommunistisch" geweest.*

Kruihof: «Ik heb Mandel een paar keer voor de televisie gezien, en ik ben verbijsterd door zijn naïviteit. Burgerforum en Neues Forum, waar hij zo achter staat, zijn immers helemaal geen linkse bewegingen. In de DDR wordt Neues Forum geleid door de Kerk. Dat is een oud restant van de bourgeoisie, dat is overgebleven na de Tweede Wereldoorlog. Dat zij op straat komen, is hun goed recht. Maar als Mandel denkt dat die mensen later voor een socialistisch bewind zullen zorgen, dan toont hij zich compleet wereldvreemd. Ik ben het er met hem over eens dat het huidige systeem een gedegenereerd socialisme is. Binnen twee jaar is het daar echter gewoon een soort Westers kapitalisme, en dat heeft met socialisme niets, maar dan ook niets meer te maken.»

«De premier van Hongarije heeft verklaard: "Het eerste wat dit land nodig heeft, is een nieuwe bourgeoisie, en die moet zeer rijk zijn." Wat is dat nou voor een kommunist? Dat is gewoon geen kommunist. Thatcher zou het niet anders zeggen. De Hongaarse KP-leden hebben in een sneltreinvaart hun partij afgeschaf, omdat ze willen behoren tot de nieuwe elite.»

«In Oost-Europa hebben de kommunisten gewoon geen kans meer door hun besmet verleden. Stel dat Hans Modrow, de nieuwe premier van de DDR, een integere kommunist zou zijn. Die zal dan geen enkele kans hebben, want het volk wil niemand meer die het odium van een rotte partij op zijn nek heeft. Een kommunist wordt daar per definitie geweigerd.»

Veto: *De huidige toestand moet u, als socialist, toch pijnlijk overkomen. Is het geen bewijs van het failliet van uw gedachtegoed?*

Kruihof: «Socialisten moeten durven inzien dat het misloopt met de realisatie van hun eigen ideeën. Dat kan gebeuren: men heeft in de middeleeuwen soms goede zaken verkondigd, waarop men vijfhonderd jaar heeft moeten wachten voor ze gerealiseerd werden. In West-Europa heeft het communisme zeker geen onmiddellijke toekomst, en in Oost-Europa ook niet. Je moet het echter planetair bekijken. In de Derde Wereld... weet ik het eigenlijk niet goed. Het grote probleem is dat je met een kapitalistisch totaal-systeem zit. Een land probeert een beetje aan socialisme te doen, en dan moet het toch weer water in de wijn gieten. Het laatste voorbeeld is Nicaragua. Door haar gemeende economie heeft de bourgeoisie toch weer een machtspositie gekregen. Voor je het weet, valt alles opnieuw in mekaar en is er uiteindelijk niets veranderd.»

«Ik zie de toekomst dus nogal dramatisch. Er gebeurt gewoon een *disaster* in de Derde Wereld, en toch blijkt het uiterst moeilijk om een socialistisch regime op te richten. In de Derde Wereld zijn alle linkse bewegingen immers uitgeroeid door Washington en Brussel. Patrice Lumumba, de eerste premier van onafhankelijk Congo, is vermoord door Brussel. Che Guevara: vermoord door het Westen. Iedereen die tegen de belangen van de VS ingaat, moet eraan. Kijk nu naar Noriega, die gaat ook het pistool krijgen. Omwille van de kokaine? Helemaal niet, dat maken ze de gewone mensen wijs. Het gaat om de centen van de kokaine, dat is iets heel anders. Nee, ik zie de toekomst zeer somber in.»

Walter Pauli
Tine Van Heesveldt

